

EESTI VABARIIG 106. KONSTANTIN PÄTS 150

Egle Vutt

*Uulu Kultuuri- ja
Spordikeskuse juhataja*

Eesti Vabariigi 106. aasta-päeva ja Konstantin Pätsi 150. sünniaastapäeva tähistati 23. veebruaril Konstantin Pätsi mälestussamba juures Tahkurannas. Ürituse avasid Eesti riigihüm-niga Uulu Segakoor ja Treimani Laulukoor ning orkester „Õnn tuli õuele“, kes esitasid ürituse vältel veel isamaalisi laule Tiia Soomre ja Annely Kuninga juhendamisel.

Auvahtkonnas seisis Eesti Kaitseliidu Pärnumaa maleva Kikepera malevkond ja Noorte Kotkaste Pärnumaa malev. Pär-jad asetasid mälestussambale ko-lonel-leitnant Marek Laanisto ja noorkotkas Karl Ööpik.

Ürituse avakõne esitas Hääde-

meeste valla vallavanem Külliki Kiiver, kes tegi oma kõnes taga-sivaate Konstantin Pätsi eluteest, Eesti Vabariigi loomisest ning andis ülevaate Häädemeeste valla toetust vajavatest valdkondadest.

Tartu Ülikooli keeleteadlane, akadeemik Karl Pajusalu asetas lilled monumendile ning seejärel tegi väga ilmeka ülevaate Pätsi kodukohast Tahkuranna külas.

Üritusele tulid Pärnu abilin-napea Meelis Kukk, Saarde valla abivallavanem Külli Karu, Pärnu Omavalitsuste Liidu juhatuse liige Erik Reinhold, Isamaa era-konnast Urmas Aava, kes aseta-sid pärjad monumendile.

Jaan Roosnurm rääkis oma kõ-nes erinevatest poliitilistest ot-sustest, mis Konstantin Päts oma presidendikarjääri jooksul vastu võttis.

Konstantin Pätsi kunagises kodukohas lauldi riigihümni vabariigi 106. ja presidendi 150. sünniaastapäeva auks. Foto: Berit Allikas

Häädemeeste valla koole esin-dasid Uulu ja Metsapoolle põ-hikoolid, mille õpilasesinduse liikmed viisid lilled mälestussam-bale.

Päevajuht oli Viljar Soomre, fotograaf Berit Allikas, heliteh-nikud ProEventist ja Koduköök pakkus pidupäeva puhul kohu-piimakorvikesi.

Kultuuririkkuse aasta avasündmus tõi südamesse kirjeldamatu tunde

MTÜ Kabli Külaselts

Kuulata!

Sajandi kaugusel, Eestimaa randadel

algas,

algas üks laul.

Emade keeles, isade meeles

meieni kandus see.

*Kõlavas keeles, miljonis meeles, edasi
elab veel.*

**(V.Tormis/H.Runnel “Laulu
algus” (1968))**

Kultuuririkkuse aasta algust tähis-tati Pärnumaal sündmusega, mille keskmes olid Eestis elavad erinevad rahvusrühmad, nende unikaalsed kultuurilised pärandid ja traditsioonid. Pärnumaa, tuntud oma kau-ni looduse ja rikkaliku ajaloo poo-lest, pakkus kultuuride kohtumisele

ideaalset tausta. Nimelt võis Kabli seltsimajas 13. jaanuaril kuulata eri-nevate piiräärsete rahvaste ja koha-like traditsioonilist muusikat, elada kaasa rahvatantsule ning osa saada kohalikust ja piiräärsest käsitöö ja toidukultuurist.

Avasündmus Pärnumaal oli oluline samm mitmekultuurilisuse tunnus-tamisel ja edendamisel.

„Nähes, kuidas lätlased oma kul-tuuri üle uhkust tunnevad ja süda-mega jagavad, valdas ka meid tunne, et on hea kui on olemas oma rahvas, olemas oma maa.

Märgates ja kogedes, mis meie kogukonda rikkalikumaks teeb ning leida mille pärast kokku hoida, oli kirjeldamatu tunne,” mainisid ko-halikud MTÜ Kabli Külaseltsist kui ühest suust.

Külalised Staicelest. Foto: Kaili Viljak

Perekond Murulauk lauluhoos. Foto: Kaili Viljak

Vallavanema veerg

Külliki Kiiver

Hea vallarahvas!

Haridus- ja Teadusministeerium on al-
gatuste lainel. Nii toimusid 19. veebruaril
lääbirääkimised hariduslepe sõlmimiseks
aastateks 2025-2027. Esimesel kohtumi-
sel said sõna läbirääkimiste osapooled,
kohalike omavalitsuste vaate esitas Eesti
Linnade ja Valdade Liit. See oli põhjen-
datult kriitiline ja tegi ettepaneku alustada haridusvaldkonna kriisi
lahendamist õpetajatele ning omavalitsustele antud lubaduste täit-
misest. Paluti ka selgitada, millist probleemi lahendatakse, milline
on kohalike omavalitsuste roll hariduslepe läbirääkimistel ja mis
on ministeeriumi juhitud muudatuste eesmärk - kas haridusvald-
konda tsentraliseerida, rohkem reeglistikke kehtestada ja sellega
kohalike omavalitsuste ning koolijuhtide autonoomsust vähenda-
da. Ettekandes esitati ELVL poolt veel mitmeid olulisi küsimusi,
millele paluti vastata kirjalikult enne järgmist kohtumist. Ühele
olulisele küsimusele vastas minister ka kohapeal. Nimelt jõuab
omavalitsusteni õpetajatele alammäära kasvuks lubatud, aga va-
litsuse poolt veel otsustamata raha pärast vastava seadusmuudatuse
vastuvõtmist märtsis või aprillis. Viivitus tekkis sellest, et esialgne
rahaeraldamise skeem polevat leidnud Riigikontrolli heakskiitu.

Jutuks oli ka kolmandal kohtumisel arutusele tulev teema - koo-
livõrk. Kas riik hakkab ette kirjutama, millisel arvul üldharidus-
koole peab ühes või teises omavalitsuses olema? Meie siin Hääde-
meeste vallas ei jõua nimetatud kolmandat kohtumist ära oodatagi,
sest juba 20. veebruaril laekus Haridus- ja Teadusministeeriumilt
kutse läbirääkimistele gümnaasiumivõrgu ümberkorraldamise tee-
mal. Juba soovitakse arutada ja kokku leppida pikaajalise kooli-
võrgu plaan lähtuvalt demograafilistest tendidest ning kvaliteetse
hariduse kättesaadavusest piirkonna kõikidele lastele ja noortele.
Ministeerium survestab kohalikke omavalitsusi sulgema kuni saja
õpilasega gümnaasiume. Paraku puuduvad gümnaasiumide sulge-
mise mõjude hindamise aruanne ja tervikplaan. Hetkel teada ole-
vate andmete kohaselt lähtutakse ainult arvudest. Lahtised on ka
reformi eesmärgid - kord räägitakse rahaliste vahendite kokku-
hoiust, kord hariduse kvaliteedist, kord kvalifikatsioonile vastavate
õpetajate leidmisest. On raske mõista, kuidas omal ajal omavalit-
suste toetusega loodud Eesti Vabariigis on üldse võimalik, et riik
tuleb sellisel üleoleval moel lõhkuma toimivat koolivõrku. Oma-
valitsused on oma otsustes iseseisvad ja lähtuvad oma elanike va-
jadustest, mitte ministeeriumide soovidest. Kurb, et riik ei adu,
milliseid regionaalpoliitilisi negatiivseid mõjusid koolivõrgu kor-
rastamisega seotud otsused võivad endaga kaasa tuua.

Ministri plaani kohaselt hakkaksid meie lapsed edaspidi käima
Pärnu riigigümnaasiumis. Plaani avalikustamisel selgus aga tõsi-
asi, et Pärnus maakonna lastele reaalselt kohti ei jagugi ning uute
koolide ja õpilaskodude ehitamine vaevalt et kokkuvõttes odavam
välja tuleb kui omavalitsuste kaasrahastamine. Liigne oleks ka aeg,
mis kulub õpilasel Pärnu linna kooli ja tagasi koju sõitmiseks. Ne-
gatiivsete mõjudena lisanduvad perede kolimine maalt linna ning
maapiirkondade hääbumine.

Probleeme tuleks püüda lahendada seal, kus need päriselt on,
väljamõeldud takistuste pärast ei tule ühtegi maakooli sulgeda.
Oluline on hoida ja arendada elu maal ning kooli kodukohas nii
alg-, põhi- kui ka keskkooli mõistes on üks selle alustugesid.
Gümnaasiumiosa säilitamine ja arendamine sisaldub ka praeguses
koalitsioonilepingus. Häädemeeste Keskkoolis antakse kvaliteetset
haridust, valla on tahe pidada oma gümnaasiumi, meil on olemas
kvalifikatsioonile vastavad õpetajad ja meil on ka piisavalt lapsi.

Kohapealsetest asjadest rääkides niipalju, et alates veebruarist on
vallalehe toimetajaks Tiiu Leis. Soovin Tiiule head pealehakkamist
ja ladusat sulge!

Tore, et Häädemeeste vallas toimub alati midagi. Nii tähistame
24. märtsil teistkordselt liivi pärandi päeva ja heiskame Liivi lipud
Häädemeestel, Treimanis ja Iklas. Liputseremoonia on suurepä-
rane märk liivi traditsioonide hoidmisest ja edasiviimisest. Olete
oodatud osalema.

Austusega
Külliki Kiiver
vallavanem

Foto: Keiri Kallas

Häädemeeste muuseumi aasta- päeval räägiti Pätsist

Kaire Käära

Häädemeeste Muuseumi 33. sünnipäeva
pidasime pidulikult 15. veebruaril.

Muuseum sai alguse Häädemeeste eakate
kodu keldrikorraldusel 1991. aastal Tiiu Puka
eestvedamisel, kes juhatas ja hoidis muuseu-
mi pea 30 aastat. Nüüdseks on täitunud juba
kaks aastat muuseumitegevust uutes ruumi-
des, endises Häädemeeste vallamajas, Pärnu
mnt 13. Hää meel tõdeda, et nii kohalikud
inimesed kui ka suvitajad ja läbisõitjad on tee
uude muuseumimajja üles leidnud. Sünni-
päevale kohaselt kõlas viiulimuusika Marian
Maddisoni ja Mario Maddisoni etteastes ja
rahvalikke lugusid mängis Margit Eichen kar-
moškale. Seekordsel muuseumi sünnipäeval
rääkisime kahel teemal: Konstantin Päts 150
ja David Arukask - Häädemeeste vallavanem
1941-1944. Meie esimese Eesti presidendi
eluloo puhul oli seekord tähelepanu pööratud
just tema vangis oldud aastatele, kus ta kan-
dis nimetust Vang nr 12. Kel rohkem huvi,
siis soovitan raamatut „Konstantin Päts vang
nr 12“, autor Vladimir Pool, ilmunud aastast
2019. Raamatus on avaldatud KGB arhiivi-
dest pärinevad haruldased dokumendid, üle-
kuulamisprotokollid ja fotod, kus on kirjelda-
tud K. Pätsi ja tema pere vangilaagri aastaid.

Aasta tagasi tõi Tõnis Arukask muuseu-
mile kaks eset: palitu (nn vallavanema pali-
tu) ja käekella, mis kuulusid tema vanaisale

Häädemeeste muuseumi sünnipäeval. Foto: erakogu

Eesti kirjanduse päev Uulu lasteaias

Helje Pulk

Uulu Raamatukogu juhataja

30. jaanuaril tähistati eesti kir-
janduse päeva. mille raames kut-
susid Eesti Lastekirjanduse Kes-
kus ja Soome Tuglase Selts kõiki
üle maailma koos head eesti las-
tekirjandust lugema. Raamatu-
kogus loeti lasteaiast lastele jutuke-
si Kadri Hinrikuse raamatust „Taks
ja Dogi“, mille peategelased on
maailma suurimad sõbrad. Raa-
matus ajavad põnevaid koeraasju
ka teised koerad. Igaüks oma ise-
loomu, väärkuse ja vallatustega.

Lugesime ka luuletusi Leelo
Tungla raamatust „Laste maitse“,
kus luuletuste pealkirjadeks on

Pönnidel on kõrvad kikkis. Foto: erakogu

eesti vanasõnad. Väike terane Lepatriinu kuu-
lis luuletuse pealkirja ja mainis kohe, et ema
ütleb mulle alati: „Kel janu, sel jalad“, kui ma
midagi tahan.

Armsad raamatusõbrad, head eesti kirjan-
dust on võimalik lugemiseks laenata raamatu-
kogust.

Koduukselt algav teekond viib Hispaaniasse välja

Jane Vain
Eesti Jaakobitee Sõprade Selts
www.caminoestonia.com
www.camino.ee

2021. aasta varakult pimenenud novembripühapäeval seisis Ikla Eesti-Läti piiril väsinud, ent rõõmus palverändurite seltskond. Koroonaaastarusuvuses oldi Eesti Jaakobitee Sõprade Seltsi (JaSS) eestvedamisel alates maikuust kümnel nädalavahetusel läbi kõnnitud Eesti jaakobitee (Camino Estonia, camino (hisp) – palverännutee Santiago de Compostelasse Hispaanias) Ikla haru marsruut.

Legendi kohaselt leiti 812. aastal Hispaanias Galiitsia ranniku lähedal põllult apostel Jaakobus Vanema säilmed. Tähepõlluks (Compostella, hisp.) nimetatud pühasse paika kerkis väike kabel, tänapäeval on selles paigas katedraal ja linn. Pühakut austavad palverändurid hakkasid Santiago teel käima samal 9. sajandil ning järgnevat seitsmet sajandit saab lugeda keskaegsete palverändude oitseajaks Euroopas. Santiago de Compostelast sai Jeruusalemma ja Rooma järel tähtsuset kolmas palverändude sihtkoht kristlikus kultuuriruumis.

Kammkarp Pärnu muuseumis
Ka Eestist on Santiagosse keskajal mindud ja tagasi tulnud, sellest kõneleb näiteks kammkarp Pärnu Muuseumi püsiekspositsioonis. 1965. aastal algas

Mitte ainult palveränduritele. nõ Santiago tee renessanss, kui Hispaanias hakati iidset rada märgistama kollaste nooltega. 1993. aastal kanti kõige vanem jaakobitee – Prantsuse tee (Camino Frances) UNESCO kultuuripärandi nimistusse. Jaakobitee sümbol on kammkarp – ühelt poolt teenäitaja, teisalt palverännuteel olija tunnus, mis on kinnitatud seljakotile. Kammkarp ütleb rändurile, et ollakse õigel teel ja aitab ära tunda samasugust teelist nagu ta ise.

Vaikimisi tava on see, et jaakobiteel käiakse jalgsi, sõidetakse jalgrattaga või ratsutatakse hobusega. Kõige enam võetakse teekond ette jalgsi ja öeldakse, et palveränduri teekond algab koduukselt. Just sellest mõttest lähtuvalt on jaakobiteede võrgustik levinud üle Euroopa, sest erinevatest riikidest pärit jaakobitee palverändurid on peale tagasi koju

jõudmist soovinud ka omal maal teha rändurile teekonna lihtsamaks. Nii võib kohata kollaseid nooli ja kammkarpe Lätis, Leedus, Poolas jne. Jaakobiteede populaarsusest kõneleb eelmisel aastal Santiagosse jõudnud kõikjalt maailmast pärit rändurite arv – üle neljasaja tuhande, eestlasi neist üle kolmesaja.

Kuhu tee meid viib?
Eesti jaakobitee algab Tallina Toomkiriku juurest, hargneb Pärnu-Jaagupis kaheks – Ikla ja Valga haruks. Valgas viivad kollased nooled ja kammkarbid teelise üle piiri, Läti jaakobiteele (Camino Latvia). Jaakobitee põikab linnadesse ja küladesse, kulgeb erinevatel teedel ja matkateedel: kattub aeg-ajalt RMK matkateede, Ranniku matkaraja ning Romantilise Rannateega. Häädemeeste vallas kõnnib rändur jaakobiteel kümnest

Tee kulgeb lagedal ja metsas.

päevast lausa kolmel päeval, viies teelise läbi metsade, raba ja mereveere.

2022. aasta märtsis-aprillis sai Eesti jaakobitee esimesed märgistused looduses, veebilehelt leiab teeline päevateekondade elektroonilised rajad ja kirjeldused.

Santiagosse rändajate motiivid on erinevad – ristiinimine kõnnib pühasse paika tänu, palve ja sooviga olla koos Jumalaga; teine soovib võtta aega maha, aega endale, panna ennast proovile füüsiliselt ja vaimselt, leida ennast või midagi endast suuremat; kolmas otsib uusi radu, tahab jaakobiteel rännates tutvuda teise maa ja rahvaga, looduse ja kultuuriga.

Jaakobiteel igal pool Euroopas on kohutumiste, lugude, heade tegude, ühiste kogemuste ja teenimise tee, mis viib pühasse paika igäihe, kes sellel teel rändab, sõltumata motiivist ja soovidest. Katoliku kultuuriruumis on ränduri toetamine isegi otsekui auasi – ka pisike panus võib osutuda palverändurile tema teekonnal oluliseks tema eesmärgile jõudmisel.

Eesti jaakobiteed on arendanud JaSSI koodunud vabatahtlikud Helle Persitski, Merle Rallmann, Liina Kauküla, Alla Ferman, Epp Sökk Heidi Meier, Alla Enzel, Keiu Virro jt. Seltsi tegevust on toetanud EELK peapiiskop Urmas Viilma, teele jäävad kogudused ning koguduste õpetajad, Põhja-Pärnumaa vald, Puidupoisid OÜ ja paljud erinevatel aegadel kaasarändajad.

Valla külad võistlesid talimängudel

27. jaanuaril Jõulumäel toimunud külade talimängudel osales ligi 200 võistlejat 12 külast. Reiu ja Piirumi külad olid kokku pannud ühise võistkonna.

Jõulumäe meeskond võlus võistluste päevaks suurepärase ilma, mis meelitas suusaaladele rohkelt võistlejaid ja kaasaalajaid. Mõõtu võeti suusakrossis, laskesuusatamises, vabatehnikas suusatamises, kelgutamises, mälumängus ja võrkpallis.

Külade esikolmikuid autasustati karikate ja kinkekaartidega summas 100-300 eurot.

Kohapeal tehtud üldkokkuvõtte alusel pääsesid esikolmikusse **Soometsa küla**, **Häädemeeste alevik** ja **Uulu küla**. Esialgne lõpptulemus osutus aga ekslikuks, mistõttu **vabandame kõigi osalejate ees**

Külade mängud Jõulumäel 27. jaanuar 2024									
KOONDTABEL									
VÕISTKOND		laske-suusatamine	suusakross	suusatamine vabas tehnikas	kelgutamine	mälumäng	ranna-võrkpall	KOKKU	KOHT
SOOMETSA	Koht	2	3	4	1	3	5	37	1
	Punkte	8	7	6	9	7	5		
HÄADEMEESTE ALEVIK	Koht	1	5	3	5	9	1	35	2
	Punkte	9	5	7	5	1	9		
LEPAKÜLA	Koht	5	1	5	2	5	7	32	3
	Punkte	5	9	5	8	5	3		
UULU	Koht	4	7	7	4	1	3	31	4
	Punkte	6	3	3	6	9	7		
LEINA	Koht	6	4	2	8	4	4	30	5
	Punkte	4	6	8	2	6	6		
REIU-PIIRUMI	Koht	3	2	1	9	7-8	8	28,5	6
	Punkte	7	8	9	1	2,5	2		
KRUNDIKÜLA	Koht	0	6	6	3	7-8	6	21,5	7
	Punkte	0	4	4	7	2,5	4		
TREIMANI	Koht	8	9-10	10	6	6	2	19	8
	Punkte	2	1	1	4	4	8		
LAADI	Koht	7	8	8	7	2	0	18	9
	Punkte	3	2	2	3	8	0		
METSAPOOLE	Koht		9-10	9	11	10		4	10
	Punkte		1	1	1	1			
VÕISTE	Koht				10			1	11
	Punkte				1				

punktiarvestuses toimunud eksimuste pärast. Täpsustatud ja parandatud andmete kohaselt tõusis üldkokkuvõttes kolmandale kohale **Lepaküla**, kellele omistatakse väljate-

nitud autasu kolmanda koha eest. Uulu külale esialgsete tulemuste alusel välja antud autasu jäetakse Uulu külale.

Koondtabelis on sinisel taustal toodud välja võistkonna

viis kõige paremat ala.

Kohtumisteni külade suvemängudel 11. augustil 2024 Jõulumäel.

Häädemeeste Vallavalitsus

Lagle Suursild: Aiast aeda sädeinimene rohepöördest ja punasest värvist

Tiiu Leis

Aednik Lagle üllitas oma esimese aiatee-malise luuleraamatu mullu sügisel, luule-tama hakkas ta aga eneselegi ootamatult paar kuud varem. Värsid tulid ja tulid nii, et tal tuli auto Olümpia (via Baltika) äärde seisma jätta, et luule saaks tulla.

INTERVJUU

Rohepööre, mida see sinu jaoks tähendab? Kuidas punasesse värvi suhtud?

Selles vastuses on nüüd küll kõiki värve. Vahel ajab nutma ja vahel naerma. Mulle tähendab see seda, et võtan jalad selga ja lähen vaatan. Sedagi, mida ei taha näha.

Punane värv on ego värv heas mõttes. Kõik lapsed peaks sööma punast ja kandma punast. Vaata tomatit kuidas ta kasvab – see on lõpmatu taim, ta läheb ainult edasi. Ta ei ole üldse üheaastane;) Minu vanaema ostis mulle lapsena Pärnu turult ikka esimesed maasikad ja tomatid. Lapse mina olgu täidetud – see pole minu teooria. Miks me täiskasvanutena toitume nii palju punasest, mõtle ise... Meie mina pole täitunud, ego vajab värvi.

...aga punast peab olema. Punane on ju veri ja vein. Punaseta ei saa me ei minema ega pidama. Mulle meeldib Christopher Lloyd'i mõte, et las see punane jääda, meil on hirm kirkaste värvide ees ja seetõttu valime ohutud mugavad pastelsed kooskõlad. Tahame tekitada kontrasti ja muutusi looduses, mitte endas – tahame olla kuningad väljaspool ennast ja et raha voolaks. Meie mängud võiks jääda oma aia piiresse ja veri võiks kohiseda meie soontes, mitte väljaspool – sõjas.

...aga tihti peale on seal oma aias ainult muru ja elupuud. Muru pole taim ja elupuud on meeldetuletus elusatele surnutest. Ma ei mängi neid mängu. Selleks ei pea olema anarhist.

Aed peegeldab elu. Kõik sündmused, mis inimese elus on, mängib aed kaasa. Kui elus on stabiilne rahavoog, siis on muru niidetud ja elupuud kasvavad, aga rütmi selles ei ole. Ei ole ronitaimi, nõgest ega punast. Tihti inimesed ütlevad, et pane ainult okaspuid, nad ei taha prahti. Mina tahan elu ja värvi.

Roheline liikumine seostub paljudel juhtudel ka anarhiaga, soome keeles on neile lausa oma nimetus "viherpipertaj" ehk need on inimesed, kes on kõige vastu.

Jah, anarhia usub võrdsusse. Võiks püüelda tasakaalu poole, kui leida tasakaal, siis tekib kord. Arvan, et võrdsus on selline sõna, mis viib tupikteele ja vaidlustesse. Seda on päriselus raske kasutada. Looduses ei eksisteeri võrdsust.

Minus on nii Henry David Thoreau'd kui ka Tagurpidi-Antsu ja anarhia on mind ka võlunud, keda poleks? Kuid minu tee on pruun ja toit on värviline – olen jäänud maauksu.

Sõnale on vaja ruumi, mitte ainult väljaütlemiseks, vaid kohta, kus kõne sinu sees saaks üldse tekkida. Sinises majas võid oma butafooria ritta laduda ja saad väikeselt sildi panna, et hehee, ma olen siin, aga katsu sa leida kohta, kus ennast kuulata ja kõnetada. Kuigi FB-s leiab ka parasjagu väga head rahvaluulet. Elukorralduses on palju atraktiivset lollust, mille varju jääb

see, mille eest kohalik peaks seisma. Arvatakse, et mis meil öelda ja mis see loeb, mida mina ütlen? Kõik kaasamiskoosolekud ongi sellise üleschitusega, et tavainimene ei jõua neil lihtsalt käia. Need ei paku välja mingit head lahendust looduse suhtes, vaid küsivad, kohalikult kalurilt või põllupidajalt, et noh, selleks me ju tulimegi – mis sul meie tegevuse lahenduseks välja pakkuda on? Ei ole nii, et kurgid sulle, raha mulle. Kõik on „meie“, kuid kohalikule jäävad enamasti probleemid. Ehk siis ongi tegelikult ainult plaan A, mis viiakse ellu kui õnnestub. Kohapealne pilt on tavaliselt hoopis teine, fakti tunnistatakse, aga „nemad“ seda ei otsusta. See, kes otsustab, on kuskil mujal keegi teine ja teda pole kunagi kohal. „Aga me võime seda veel arutada!“ Kaasamiskoosoleku meeskond on enamasti psühholoogiliselt hästi valitud: alati leidub keegi, kellega samastuda ja kes õigel hetkel ette astub. Suur samm plaani A poole on tehtud ja vastuseisu vaibumine töötabki lahendust. Loobumisvõit.

Seepärast, tuleb minna. No see ei ole nii meeldiv kui minna rahvatantsutrenni, aga ületad oma vastuseisu ja lähed kohale. Kohati saab vastutasuks paraja portsu huumorit, ega siis teatris midagi paremat näidata. Näeb ka inimesi, kes on päriselt rohelised – memmeke, kes mureseb vee või loomade pärast. Neid inimesi ei ole enam näha, nad ei ole osa projektist. Nad on kogukonna osa vaibakudumistoas, nad on liiga viisakad ja neid paigutatakse nagu mööblit. Jah, võtta oma süda ja visata, et

Roheliselt mõtleb naine kasutab iga vaba hetke looduses viibimiseks.

sellega kedagi puudutada, see enam ei ole. Linnas elades on see hoopis teisiti. Kogukonna roll maal on määratu ja igaüks loeb.

Ühesõnaga, kuidas roheline liikumine võib olla ka kõige muu eluga seotud? Võid tuua ka näite oma luuleloomingu, kui on.

Hahaa, vot just kas roheline liikumine on ka eluga seotud või tahetakse seda elu sinna külge kleepida? Selle lause peale hüüab kindlasti mitu Alicet „Pea maha tal!“, aga ega pea polegi kõige tähtsam, ma juba ütlesin, et süda on.

Neile, kes tahavad niita
Ja neile, kes ei taha niita:
„Pole mõtet aega viita –
Kedagi ei saa vägisi liita.“

Häädemeeste kant on ju lausa selline, kuhu võiks tulla kogu maailma haigerahvas tervisevetele, mida sa arvad terviseturismist või siis üldse suvitajatest vallas?

Lagle armastab lisaks taimedele ka elusolendeid.

Olen Jõulumäe kandist. Kõik on suhteline. Ma ei arva midagi metsaaluse ära tallamisest. Kettagolf on saanud massturismiks ja võiks liikuda natuke vähemväärtuslikematele aladele. Jaapanis käies on kontrast eriti ere kui samasuguses metsas on piiravad kõied, et maapinda kaitsta. Eelistaksin siingi pigem metsakümblust. Muus osas – kohalik ise naudib loodust. Marjaturism on ka ju tervis, sest tervis on ju korjamises, ja üldsegi mitte ainult söömisel. Kui leiad rannast hommikul kaldapeal randastreid, siis see ongi õnn. Need on veel vähetuntud kohad. Kohalikule armsalt tühjad – hindamatult inimtühjad. Keda see üldse huvitab – tervist saab spaast ja apteegist!

Väikesed armsad matkad ja sündmused kohalikelt, läbi paljude aastate – nendest ilma jääda ei taha. Mulle meeldib kui jääpangad merele ilmuvad ja jää on kui klaas. FB-s saab see sada laikki, aga sada inimest merel näeb siis kui pileteid hakatakse müüma ja ruuporid välja võetakse. Oma kultuuri ja pärimust tuleb hoida oma laste pärast.

Aiandusest ka. Kirjutasid kuuga luulekogu, kas sellele on nüüd juba tuhandeid järgesid ja automaatkirjutamine toimib veel? Mida rohenäpud siis talvel ka teevad?

Kahe kuuga ja see polnud plaanis. Ma ei ole üldse produktiivne, olen puhanguiline. See ei ole stabiilsuse vastand, see on lihtsalt minu liikumisviis. Mul ei ole kohustust luuletada ja ma polegi ju luuletaja – ütlesin välja, mis mul öelda oli ja see juhtus luule keeles. Vaadake hoopis illustratsioone. „Kas mõni raamat peab ikka nii ilus olema.“

Hetkel alustasin laste huviringiga „Isepäised idud“ Pernova Loodusmajas. Lapsed lisavad värvi igasse „rohelisse“ ja teevad kolmest põhivärvist kohe tormi. Ma olen väga igav tüüp. Minust ei olegi midagi kirjutada – ei suuri plaane, ega saavutusi. Mul on aega ja sellel on oma hind. Ühiskond ei poolda seda kui keegi ei vali kellekski saada. Peaksin ütlema, et mul ei ole aega...

Loen teiste raamatuid, hapendan peete jms. Kui keegi küsib, siis jagan seda, mis tean.

Kogukond, kui tihedalt sa kogukonnaga suhtled? Kui vajalikuks pead seda suhtlust? Mida see sulle annab, kui annab? Mõni näide.

Kogukond on üks selline teema, millest võiks lugusid rääkida. Kahju, et see nüüd viimaseks jäi, see on number üks teema. Ma soovitan lugeda Aet Annisti „Otsides kogukonda sotsialismijärgses keskuskülas“.

Võib jätta mõne lehe vahele, aga mõnda tuleb lugeda suisa kolm korda.

Eesti külakogukond on niivõrd tugev, et ta on ikka veel olemas ja ärkab hoolimata sellest, mis on üle elatud, poliitiliselt ma mõtlen.

Tihedalt ei suhtle, aga usun, et mulgi on oma roll, nii nagu meil kõigil on kogukonnas oma roll. Mitte, et ma täpselt teaks mis see on, aga ma tean, kui on minu kord. Kogukond loeb. Kuigi näib, et ühe roll on teha tegusid ja teise roll on teha nägusid, siis siin ongi tasakaal. Kogukonnagrupis lüüakse kohe kõik kaalukaunid paika.

Mida aeg edasi, seda rohkem ma kogukonda väärtustan. Linnas elades on kultuur, aga siin on kogukond number üks. Võib ju oma asja ajada, aga seda ei saa anonüümselt teha. Tahan olla ühiskonna osa, nagu me kõik. Kuuluda siia ja elada just seda elu täna, kus ma olen. Ma pean mõned mõtted mõtlema ära ja mul on vaja endast aru saada, enne kui kevad tuleb ja istutamiseks läheb. Öeldakse, et sa vastutad selle eest, et sinust aru saadaks – ma ei ole sellepärast suurt muretsenud. Ja just nüüd ma vaatan, et minu ümber on tekkinud inimesed, kes saavad asjadest aru üsna nii nagu mina. Nagu see raamat, et käid ilma läbi ja näed, et need keda vajad on kogu aeg siin olnud. Veidi tõrksad ja mitte nii avatud nagu ma isegi. Nad on minu kogukond ja võib kindel olla, et aastast korra sa neid vajad - olukordades, mida ei saa ette planeerida. Nad on päriselt kohal. Maal elamiseks on palju asju vaja – siin ei teki prügi nii lihtsalt, seda millest sa loobud läheb sul kohe järgmisel päeval vaja. Aga kõrvitsad on küll kogu aeg üle...

Külade suvemängud ja mälumäng, see ongi ju kogukond, selle tegevuse käigus aetakse ka muid asju – vahetatakse musta tokkroosi seemneid või kalkuni jalgu. Võtad vastu ka siis kui sul polegi vaja, sest koju jõudes selgub, et ja kuidas veel – seda just oligi vaja. Kogukond teab.

Lapsepõlves oli meil siin suvekodu. Kolmkümmend aastat elan nüüd siin alaliselt oma perega. Minu vanemad kolisid linnast siia lähedusse ja poegki elab siin vallas oma perega. Ma ei ole küll särav päikesekiir, kes üle küla helki pillub, aga mulle meeldib oma sõnnikuhunniku otsast naabri ja enda hobuseid vaadata.

Mul on siin väike grupp, kellega teeme kord nädalas külamajas venitustundi – see on nüüd juba üheksas aasta.

Olen äraütlemata tänulik kõigele sellele, mis mul siin elades on – see on minu sinimust-valge!

Fotod: erakogu

Hoolime laste nägemise tervisest

Lions klubi

Häädemeeste vallas tegutseb kaks rahvusvahelise heategevusorganisatsiooni Lions klubi (LC).

LC Tahkurannal, kuhu kuuluvad ainult naised, tähtub sel suvel kolmas tegutsemisaasta ning LC Häädemeeste tähistab järgmisel lions-aastal juba oma kolmekümnendat tegutsemisaastat. Lionite eesmärgiks on teha head, panustada kogukonda ja aidata neid, kes vajavad abi ja toetust. Lionismi üks olulisemaid heategevussuundi on laste ja noorte nägemisega seonduv –

silmanägemise kontroll, prillid jms

LC Tahkuranna eestvedamisel ning koostöös heade partneritega kontrolliti selle aasta jaanuaris kõikide Häädemeeste valla koolides õppivate laste nägemist ning esialgse kontrolli tulemusena selgus, et 71 last vajab täiendavat silmade kontrolli ja võib-olla ka prille. Ilmselt ei oleks ilma täiendava kontrollita lapsed ise ega ka nende vanemad ainanud, et nägemisega pole kõik hästi. On väga oluline, et võimalikud probleemid nägemisega avastataks õigel ajal. Sageli ei saa õpilased ise arugi, et nende nägemine pole päris see, mis peaks ja kuna lapsed ei kurda, pole probleemi teadlikud ka nende vanemad.

Oleme tänulikud kõikide koolide kooliõdedele, kes panustasid oma aega, et kontroll sujus tõrgeteta. Samuti tuli meile hea partnerina appi Instrumentarium Optika OÜ, kes viis osadele lastele läbi esmase kontrolli ja on valmis pakkuma põhjalikumat optometristi teenust Pärnus ning teeb meie valla lastele prillide ostmisel üsna suurt soodustust.

Vaatamata sellele võib mõne pere jaoks olla prillide ostmise liiga suur

Uus piirkonnapolitseinik Kevin Aas ootab positiivset suhtumist

Olen Kevin Aas, Häädemeeste ja Saarde valla piirkonnapolitseinik alates 9. veebruarist. Minu eesmärk on jätkata head koostööd kogukonnaga ning olla nõu ja jõuga toeks probleemide ja küsimuste lahendamisel. Piirkonna ini-

mestelt ootan eelkõige positiivset suhtumist ning usaldusväärset ja tõhusat koostööd. Vabal ajal tegelen aktiivselt maadlusega, mängin jalgpalli ja bowlingut ning seiklen discgolfi radadel. Lisaks huvitavad mind erinevad kultuurisündmused, mistõttu võib mind edaspidi kohata piirkondlikel üritustel. Küsimuste korral ärge heitke meelt ning astuge julgelt ligi. Kui mind aga parasjagu silmapiiril ei ole, vastan telefonile tööpäeviti ajavahemikus 8-16.30.

Eesti kirjanduse päeval torkis Contra räppides Eesti elu kitsaskohti

Evi Laarents

Üks lühike autosõit läbi luitemänniku Metsapoolelt Treimanisse ja olimegi raamatukogus, kus pidi toimuma järgmine kohtumine luuletaja Contra. Seljataga kohtumine Metsapoolle kooli perega.

Kiiresti sai üles sätitud raamatunäitus ja laste joonistuste väljapanek ning juba astuski uksest sisse esimene külaline. Hetke pärast, üllatus-üllatus, hakkas raamatukogus kõlama sulaselge läti keel. Meie esimene külaline Viktors oli Contrat kuulama sõitnud Salacgrivast. Viktorsi sõnade kohaselt on Contra tuntud ja armastatud ka meie lõunanaabrite juures. Aga, miks?

Umbes viisteist aastat tagasi otsustas Contra hakata õppima läti keelt. Hiljem, kui keel juba enam-vähem selge, proovis ta luuletusi ja jutte läti keelest eesti keelde tõlkida ja sellest saigi üks põhiline tegevusala tema enda loomingu kõrval. Samas on palju tema luulekogusid ja jutte tõlgitud ka läti keelde.

Üle 5000 luuletuse

Saime teada, et Contra loomepagasisse kuulub üle 5000 luuletuse, ta on välja andnud üle 30 luulekogu, kirjutanud näidendeid ja lastejutte. Sellest pagasist esitas ta meile järgneva kahe tunni jooksul parimaid pärle. Kõlama hakkas ehe võru keel. Sekka eestikeelseid selgitusi ja läti keelt. Lausa imeks pandav oli Contra nii kiire ümberkehastumise võime ja näitlejameisterlikkus. Kuulsime temalt luulet, laulu, räppi ja vahele haaravaid seiku luuletaja igapäevaelust ja maratonijooksust. Esitatud luuletused olid lõbusad, humoorikad, samas ka ühiskonnakriitilised ja eesti elu kitsaskohti torkivad.

Metsapoolle lastele meeldis kõige enam kohtumise lõpus ette kantud räpplaul. „See oli ropu sisuga ja lõbus,“ mainis Karl-Markus. Sandra lisas, et kõik soovijad said päevikusse autogrammid. Kohtumise alguses kandsid Metsapoolle kooli tüdrukud ette kolm päheõpitud Contra luuletust.

Raamatukogu seinad jäid kitsaks

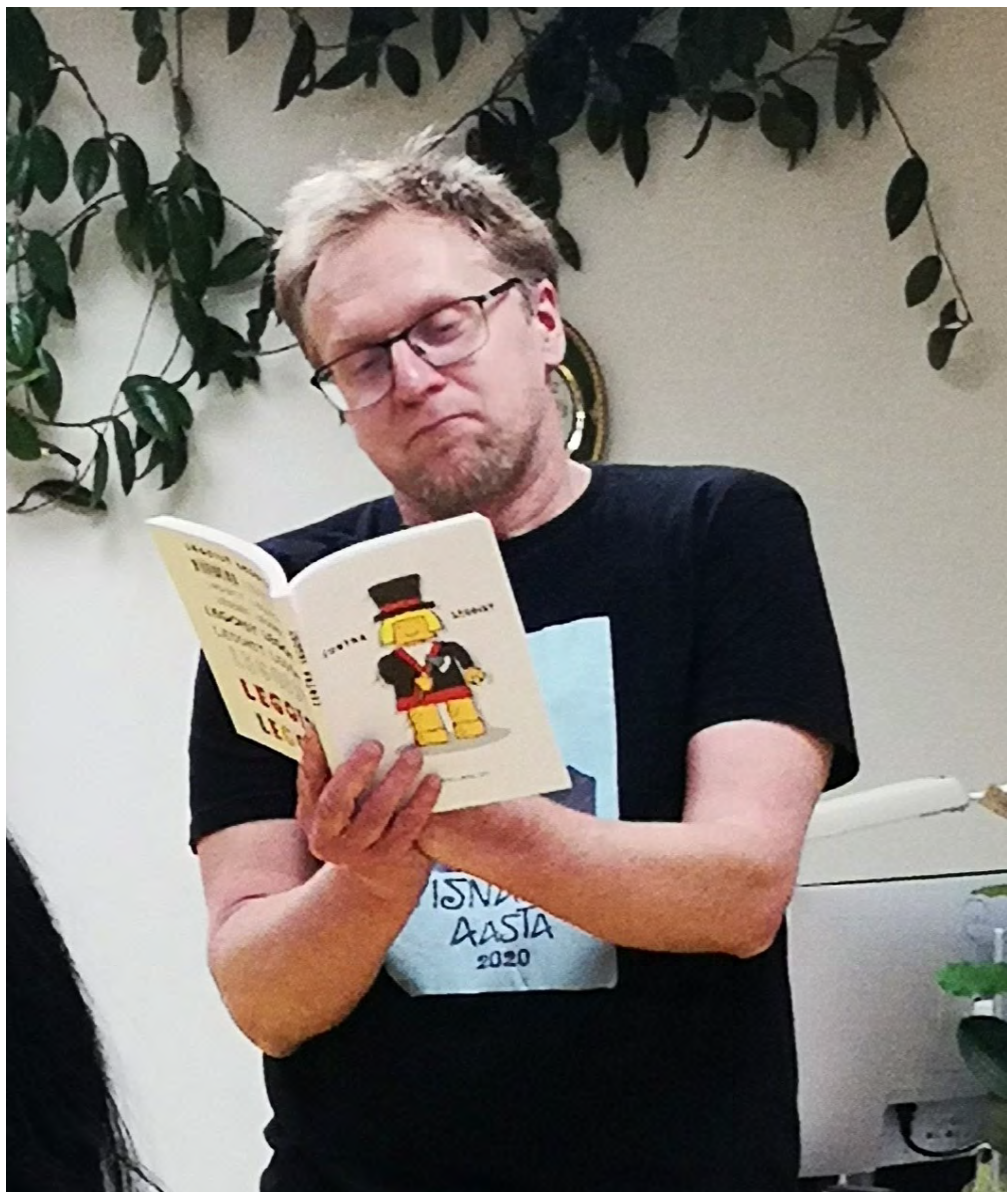
2016. aastal esindas Contra Eestit Euroopa Luuleprõmmi võistlustel Genfis. Kuulajate soovil tuletas ta selle kaheksa aasta taguse esituse nüüd meelde ja pea viie minuti jooksul kuulsime ja nägime ehtsat etendust. Oli tunne, et meie väikese raamatukogu seinad jäävad selle mehe jaoks küll kitsaks. Nii palju energiat!

Üheks paljudest Contra luulekogudest on eelmisel aastal ilmunud „Kohalik elu“, alapealkirjaga „Luulesõit ümber Eestimaa“, kust võime lugeda värsse kohtadest, mida luuletaja on Eestis külastanud. Paari minuti jooksul enne ärasõitu „treis“ ta ka Treimani oma luuletuse sisse. Siin see on:

Tere, tere Treimani

Luuletaja ei pidanud paljudele lastele autogramme jagada. Foto: Evi Laarents

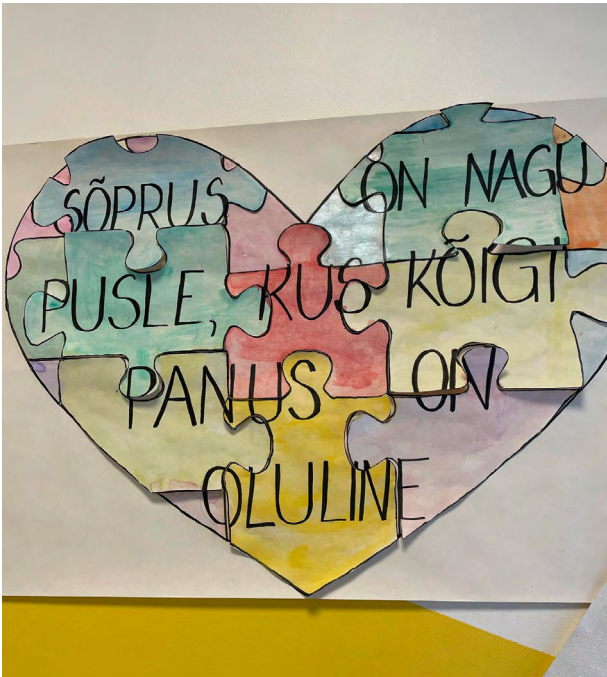

Contra omas elemendis. Foto: Evi Laarents

*hakkan värsse treima nii
trein ja trein ja trein ja trein
värssidest saab terve sein
kolme seina, katust vaja
ongi maja*

Oli tore, kauaks meelde jääv kohtumine. Aitäh kõigile osalejatele! Aitäh õpetajatele, kes aitasid korraldada kohtumist koolis! Ja muidugi suur aitäh Contrale!

HÄÄDEMEESTE KESKKOOL

Sõbrad ja sõbralikkus on olulised igal ajal, aga kuna veebruaris tähistame sõbrapäeva, siis on hea mõelda kui oluline on elus olla sõbralik.

Häädemeeste Keskkooli õpilasesindus on panustanud sõbranädala ürituste korraldamisele.

Veebruari esimesel nädalal toimus vahetundide ajal koridoris suur WildEsti turniir. Võistlejaid jagus igasse vanusegruppi ja elevust oli palju. Selgusid Häädemeeste esimesed WildEsti turniirivõitjad. I vanusegrupis noppis esikoha Aliise Brunfeldt, II vanusegrupis Kustav Klein ja III vanusegrupis Sander Song. Lähiajal on plaanis teha turniiri teine etapp ja loodame siis juba ka uusi huvilisi kostitada ühe lõbusa turniiriga. Önnitleme võitjaid ja täname huvijuht Aigit põneva turniiri korraldamise eest! Loodame, et peagi saame taas end selles kaasa haaravas mängus proovile panna.

9. veebruaril toimus seltsimajas väga meeleolukas pidu. Kiitus 11. klassi õpilasele Evelin Kurmile, kelle eestvedamisel tähistati draakoniaasta saabumist.

12.-16. veebruaril korraldas kooli õpilasesindus (ÖE) sõbranädala üritusi.

Sõbrapäeva puhul oli koolimajas sõbrapäeva kohvik, kus pakuti palju maitsvat, mida ÖE liikmed kodus valmistasid. Kooli tulid kõik sel päeval kas ruudulistes, triibulistes või täpilistes riietes.

Teisipäeval toimus kogu koolipere ühine vastlapäeva tähistamine. Lootsime, et ilm lubab õue minna, aga ilmaolud sel aastal vastlapäeval tõeliselt ekstreemsed. Pika liu said kõik, aga kas nad sellist liugu just tahtsid? Õnneks on meil suurepärane spordikeskus, kuhu kogu koolipere mahtus sõbralikult ja sportlikult mõõtu võtma. Rietusstiil oli sel päeval kaksikud, mis tähendas, et kõik pidid leidma kellegi, kellega sarnaselt sel päeval riietuda.

Kuna ilmataat lubas keeruliste ilmaolude jätkumist ning polnud kindel, kas liinibussid sõidavad ja kõikidele teistele liiklejatele oli olukord eluhtlik, siis leppisime kokku, et kolmapäeval õpime

kodus. Õnneks on meie õpilased-õpetajad juba kogunud distantsõppijad. Sõbrapiltide tegemine lükkus järgmisse nädalasse.

Neljapäeval oli koolimaja täis hipilikke tegelasi. Kogenumad kolleegid jagasid mälestusi sellest ajast kui see kõik oligi päris. Nädala jooksul said kõik panna kirju sõbrapäeva postkasti ning toimus üllatuste- ja rõõmurohke postkasti avamine ja sõbrakaartide jagamine. Neljapäevaks olid koolimaja seinad kaunistatud kirevate sõprust propageerivate postritega, mille õpilased olid ise kujundanud. Posterite kujundamise üleskutsega soovisime tähelepanu juhtida sõprusele, koostööle, hoolivusele ja armastusele.

Reedest kaisukaru ja pidžaamapäeva oodati kõige suurema põnevusega. Nalja ja rõõmu sai palju! Hulk õpilasi sõitis reedel Võrumaale Kütiorgu, et lõpetada see vahva vastla- ja sõbranädal eriti sportlikult – mäesuusatamisega.

Klassides valiti kõige sõbralikum klassikaaslane. Kuigi, eks kõikide sõbralike õpilaste hulgast on seda valikut ikka väga raske teha.

Jätkugu sellist sõbralikkust ja rõõmu igasse kuusse ja päeva!

TAHKURANNA ALGKOOL

Vastlapäev

Vastlapäeva aitas läbi viia õpetaja Kadri. Lapsed said meeskonnas võistelda ja läbi viia erinevaid harjutusi kelkudega. Ilmataat lapsi ei heidutanud. Kõigil oli rõõmus meel ja lumel võistlemine tekitas lõbusa hasardi. Pärast oli soovijatel võimalus kaarikuga ringi sõita ning julgemad istusid ka hobusele selga. Lapsed jäid väga rahule ja kosis nii mõnigi rõõmuhüüe, et tegemist oli parima päevaga.

Sõbrapäev

14. veebruar lõi koolimaja eriti kihama, käes oli sõbrapäev. Maja oli täitunud südametega, punaste õhupallide ja magusate lõhnadega, sest tööd alustas kohvik. Noored müüjad pakkusid miniburgereid, lavašširulle, salatit, muffineid, vahvleid, minipannkooke, porgandikooki, pulgakooki ja palju-palju muud maitsvat, mida ei jaksagi üles lugeda. Lustimist jätkus päeva lõpuni.

Matemaatikanädal

Jaauar toob meie kooli matemaatika nädala. Sel aastal õpetas õpetaja Sirli "Yatzy" mängu. Mängiti mitmekesi viie täringuga, tuli koguda punkte. Oli vaja mõelda ja otsustada, millist numbrikombinatsiooni pärast täringute heitmist valida, et võimalikult palju punkte saada. Mäng oli põnev ja täitis vahetunnid päeva lõpuni. Teisipäeval mängis koolipere koos "Pikkusühikute doominot", kolmapäeval olid kõik ametis erineva raskusastmega sudoku-de lahendamiseks. Lõpetasime "Kuldviljakuga", kus tuli meeskonnas otsustada, kui raske küsimus valida ning seejärel kiiresti lugeda, arvutada ja nuputada, et punktid endale napsata.

Kohtumine psühholoogiga

23. jaanuaril külastas Tahkuranna kooli psühholoog Aive Hirs. Ühises vestlusringis arutasime selle üle, kust tuleb hirm, viha ja teised tugevad tunded. Saime olulisi nippe olukorra lahendamiseks ja enesetunde parandamiseks. Jätsime meelde, et hea enesetunde aluseks on piisav uni ja hommikul söömine. Keha saab energiat nagu auto bensiini – jõuab tegutseda ning õppimine pole siis ka raske. Väsimuse vältimiseks võiks nutiseadmed enne magaminekut üldse unustada ja ekraanilt helendav valgus laseb kehal arvata, et uinumise aeg on veel kaugel, kuigi väljas on juba sügav öö. Valida võiks midagi rahulikumat, näiteks raamatu lugemise. Kindlasti ei tohiks oma murega ükski jääda, seda tuleks kellegagi jagada.

Eesti kirjanduse päev

30. jaanuaril tähistatakse eesti kirjanduse päeva, sest sel päeval on sündinud kirjanik Anton Hansen Tammsaare. Tänavu sai Tammsaare sünnist 146 aastat. Õpetaja Lea oli koostanud õpilastele kirjanikuga tutvumiseks väikese ettekande ning õpilased said näha ka 25-kroonist, mille peal ilutseb Anton Hansen Tammsaare. Selle päeva tähistamiseks kutsutakse kõiki koos head lastekirjandust lugema. Seekord oli lugemiseks valitud Kadri Hinrikuse "Taks ja Dogi". Koos lugesime kaks juttu "Lõhnad" ja "Matk", ettelugejateks Hanna-Grete ja Katriin. Teised said kaasa lugeda ekraanilt. Õpetaja Kerli tutvustas õpilastele uusi raamatuid, mida saab koolist lugemiseks laenutada. Oli mõnus kooslugemise pooltund!

METSAPOOLE PÕHIKOOL

Nalja elust enesest

Sandra loeb Eesti keele õpikust: „Tulevikus muudetakse prügilad hooldatud haldjateks (haljasaladeks).”

Rayen: „Jaanuaris peeti Vabandussõja (Vabadussõja) kuud, kuna just siis peeti mitmeid olulisi Vabandussõja (Vabadussõja) lahinguid ning 1920. aasta jaanuaris relvad lõpuks vaiksivad.”

Rayen: „Juuni oli rahvakuu (pangakuu). Ei saa ju ükski riik läbi oma rahvata (rahata), pealegi on Eesti kroonid väga ilusad.”

Eesti Vabariigi aastapäeva viktoriinil küsiti, „Kes on pildil? Richard: „Ma tean, see on minu vanaisa!“ Õige vastus oli Eesti Vabariigi president Alar Karis.

Sealsamas viktoriinil kõlas uus küsimus: „Millises murdes luges Contra oma luuletusi?“ Richard: „Tõru (Võru) murdes.“

Enneolematu vastlapäev

Erki: Hommik oli selline, et juba bussipeatusesse minek oli raske, sain paar sammu kõndida ja kukkusin. Ootasime Ikla bussipeatuses päris pika aja enne, kui meile teatati, et bussi ei tulegi – nii libe oli. Läksin koju tagasi ja kooli ei jõudnudki.

Karl-Markus: Mind toodi kooli autoga, kuid isa ei julgenud mäest alla kooli juurde sõita, peatusime maanteel ja nägime, kuidas buss tuli, peatus ja hakkas lihtsalt teelt välja vajuma. Vajuski meie bussipeatuse pingile otsa ning passis seal, kuni kolme-nelja tunni pärast ta sealt välja tiriti. Bussi nina sai kannatada, pink mitte.

Karl-Markus: Koolis pidi toimuma vastlapäeva auks uisutund, direktor oli uisuvälja juba ette valmistanud, läksime proovima, aga selgus, et jää peale oli vesi kogunenud. Seetõttu otsustati uisutund ära jätta, sest koolis pole õieti ruumi riiete kuivatamiseks. Nojah, me saime niigi terve päeva ja igal pool ringi uisutada!

HÄÄDEMEESTE EAKATE KODU

Veebruaris külastasid meid Häädemeeste keskkooli viienda klassi õpilased koos õpetaja Tanjaga ning esitasid oma lühinäidendi kassist, kes tahtis jõuluvanaks saada. Etendusega tähistasime draakoni aasta algust.

Sõbrapäeval ootasime külla Häädemeeste lasteai lapsi ja õpetajaid Ailit ja Kaid, kes olid valmistanud kõikidele meie maja hooldealustele kenad sõbrapäeva kaardid. Aitäh mõlema maja kollektiividele ja loomulikult tublidele lastele.

Fotod: erakogu

UULU PÕHIKOO

Vastlakuusse mahtus Uulu koolis sel korral nii juba väga omaseks saanud kui uuemate, alles traditsiooniks kujunevate tähtpäevadega seotud tegemisi. Käesoleval aastal teistkordselt tähistatava Eesti kirjanduse päeva raames käis meie kooli 5.-9. kl õpilastele selle päeva loomise mõttest rääkimas ning oma loomingut tutvustamas jutuvestja Jaak Känd.

Eriliselt oodatakse veebruarikuus loomulikult sõbrapäeva. On kombeks saanud, et selle päeva õnnestumise eest võtavad vastutuse õpilasaktiivi liikmed. Juba eelmisel päeval pärast koolitunde sätiti koolimaja valmis, et hommikul tulles oleks tunda sõbrapäeva hõngu. Riitumissoovitus oli sõbrapäevale kohane – punane, roosa või valge. Soovi korral oli võimalik osa võtta paarilise otsimise mängust. Tegutses sõbrapäeva kohvik, kust igaüks leidis endale meelepärased soolaseid või magusaid suupisteid. Soovijad said teha sõbrapilte fotonurgas. Aitäh õpilasaktiivile toredate päeva eest!

Eesti Vabariigi 106. sünnipäeva ning esimese presidendi Konstantin Pätsi 150. sünniaastapäeva tähistasime 23. veebruaril aktustega. 5.-9. klassi aktus-konverentsil oli võimalik kuulata õpilaste ettekandeid Pätsi elust ja tegevusest. Õpilasaktiivi liikmed koos huvijuhiga osalesid ka Pätsi ausamba juures toimunud mälestushetkedel.

Biojätmed, paber ja papp või segaolme – nendele küsimustele oleme Uulu koolis teadlikult hakanud vastuseid otsima. Ega see kerge ole, aga kui vastavate jätmete prügikastid on varustatud sorteerimisjuhistega, siis harjutades saavad lõpuks ka meie koolipere liikmed prügi sorteerimises ekspertideks.

Rohkelt kogemusi saadi erinevatelt olümpiaadidelt. Keemiaolümpiaadil saavutas 9. klassi õpilane maakondliku I koha. Kunstiõpetuse olümpiaadil tuli 8. b klassi õpilane Jaanika Orasmäe II kohale. Tublid olid ka geograafia- ning matemaatikaolümpiaadil osalejad. Aitäh juhendajatele-õpetajatele!

“U-tube”, Prints ja kerjus” ning “Kurjus” – need on etendused, mida käisid vaatamas 5., 4. ja 7. klassi õpilased. On hea meel tõdeda, et Uulu kooli õpilased ja õpetajad peavad teatrist väga lugu ning vähemalt kord õppeaasta jooksul, aga enamasti mitu korda, võetakse ette teatrikülastus.

AHHAA keskuses Tartus toimus FIRST LEGO League Challenge 2023/24 MASTERPIECE. First Lego League on õpilastele vanuses 9-16 suunatud programm, mille eesmärgiks on teaduse ja tehnoloogia populariseerimine ning lastele vajalike teadmiste ja oskuste andmine. Meie kooli esindas meeskond Uulukad, kuhu kuulusid 7. klassi õpilane Eerik Jõgiste ja 4. klassi õpilane Kristjan Taal – väike ja tõhus tiim, kes ühendas spordi ja tehnoloogia. Neil oli kaks robotit. Nende idee pani silma särama ka neil, kes muidu jõusaali pelgavad. Võistlusel saavutati TÜ Teaduskooli eritunnustus. Suured tänud meie robootikaõpetaja Triinu Grossmannile poiste juhendamise eest!

Rohkelt tegevust oli ka Uulu kooli spordipoistel ja -tüdrukutel. Võistlemas ja poodiumikohti noppimas käidi mitmetel võistlustel. 1.-3. klassi saali jalgpalli võistlustel osales koguni kaks Uulu kooli võistkonda. Esimene võistkond, koosseisus Kevin Kunder, Tõnis Toomla, Marten Sults, Jakob Kurm ja Marcel Sarapuu, saavutas I koha! 1.-3. kl võrkpalli pallilahingult tulid auhinnaliste kohtadega tagasi nii poisid kui ka tüdrukud. Poiste võistkond tõi koju II ning tüdrukute oma III koha. Kiitus lastele ja õpetajatele!

Foto: erakogu

TAHKURANNA KOOL KUTSUB 1.-6. KLASSI

Avalduste vastuvõtt kuni 31.05.

- * VÄIKE JA VÄÄRTUSPÕHINE
- * ÕPETAME ISESEISVAID ÕPI-JA KOOSTÖÖOSKUSEID
- * TOETAV JA TURVALINE ÕPIKESKKOND
- * INDIVIDUAALNE LÄHENEMINE

- * SÕBRALIK KESKKOND
- * ÕPPIMIST TOETAV HUVIHARIDUS
- * LIIKUMISROHKED VAHETUNNID
- * KOGUPÄEVAKOOL

Meie moto on

**ARENEMISE HOOS,
SÕBRALIKULT KOOS!**

Näeme koolis!

@ tahkurannalak@haademeeste.ee

Vaata lähemalt:

<https://tla.tahkuranna.ee/et/vastuvott/vastuvott-kooli>

Ära jää oma murega üksi

RÄÄGIME

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

HÄÄDEMEESTE LASTEAED

Alanud aasta on kulgenud meie lasteaia sõbralikkuse, sõprade ja sõpruse tähe all. Jaanuaris meisterdasime kaarte toetuse ja sõpruse märgiks Ukrainasse. Veebruaris meisterdasid lapsed ja õpetajad sõbrakaarte Häädemeeste Eakatekodu elanikele ja töötajatele. Kaartide valmistamisel kasutati erinevaid tehnikaid ja materjale. Kaardid viisid kohale Päikesekillu rühma lapsed. Lapsed laulsid ja lugesid kõigi rõõmuks luuletusi. Tänutäheks kingiti meile omatehtud südamed ja kastitais jäätist. Rõõm oli mõlemapoolne.

Vastlapäev sattus selle talve kõige libedamale päevale kui maad kattis ühtlane jääkiht ja sadas jäävihma, mida siinkandis ei mäleta ka kõige vanemad elanikud. Traditsiooniliselt mängisime rahvalike mängude ja saalis oli kaetud ühine pidulik lõunasöögilaud.

Küünlapäeva puhul korraldasime küünalde näituse. Kodudest toodi erineva kuju, värvi, lõhnaga küünlaid, mida saime imetleda terve nädala jooksul.

Eesti kirjanduse päeval jutustas raamatukoguhoidja Kai Ein lastele ühe loo Karl Ernst Särkava reinuvader rebase lugudest. Tal olid kaasas nukud, muusikaga ilmestas näidendit meie muusikaõpetaja Aili Altoja.

Aastaid on kestnud meie lasteaia koostöö muusikakooliga. Meil on olnud võimalus jälgida noorte muusikute kasvamist ja arenemist. 15. veebruaril käisid õpetaja Irina Altai viiuliõpilased Eliise Suigusaar, Marian Maddison, Mario Maddison, Sigrid Rätsep, Martaliis Raidmets meile esinemas, klaveril saatis lapsi õpetaja Lelde Jalakas.

Veebruaris käis meil külas kaks teatrit – teater TROLL, kes jutustas loo viikingite mereretkest ja Häädemeeste keskkooli V klassi lapsed esitasid näidendi sellest, kuidas kass tahtis saada jõuluvanaks. Lapsi juhendas ja toetas õpetaja Tatjana Raap.

Eesti Vabariigi sünnipäeva tähistasime kontsert-aktusega ja õues lustisime koos kodutütarde ja noorkotkastega.

UULU LASTEAED

Meie lasteaial on taas seljataha jäänud põnev ja tegus periood.

Jaanimardikad tutvusid spordinädalal jäähoiki- ja iluuiskeudega. Lapsed said uiske ka jalga proovida. Õues aitasid õpetajad lastele alla suusad. Väga toredaks kujunes väike metsaretk. Vanemad panid lastele lasteaeda kaasa õunu ja porgandeid. Koos õpetajatega viisid lapsed need metsloomadele toiduks.

Sipelgad aga viisid joogikõrre abil läbi erinevaid põnevaid puhumiskatseid.

Eesti kirjanduse päeval külastasid Lepatriinud, Mesimummid ja Liblikad Uulu raamatukogu. Suur tänu raamatukogu juhatajale, Heljele, kes luges lastele ette Kadri Hinrikuse raamatut „Taks ja dogi”.

Toreda traditsioonina nautisid vastlapäeva puhul kõik meie lasteaia rühmad hobusega sõitu. Lisaks said lapsed hobusele süüa anda, julgemad tegid ka pai. Mõnel lapsel avanes isegi võimalus istuda selle suursuguse looma selga. Suur tänu Arvo Viirmaale, kes meie lastele vahva hobusõidu korraldas.

Vastlatraditsioonidest kantuna meisterdasid Põrnika rühma lapsed nõõpidest vurririd ja proovisid ka vurritada. Lapsed avastasid, et vurri käima panek on parajalt keerukas tegevus. Pika proovimise peale see aga õnnestus.

Sel aastal toimus Uulu lasteaia aiarühmade talvine spordipidu vastlapäeval. Kuna ilmataat otsustas meile kandis lumekraanid kinni keerata, peeti „Vastlatrall” KSK saalis.

Hommik algas „Hea tuju” lauluga, seejärel suundusid lapsed talverõõme nautima. Mesimummide rühma lemmiktegevuseks osutus hokikepiga litri löömine väravasse. Põrnika rühma laste jaoks oli tekkidel kelgutamine maa ilma lähedam tegevus. Lepatriinude rühma nelja aastased lapsed polnud aga ealeski varem toas suusatanud. Iga laps sai jala alla vildist suusad ning sõit ümber järvejää võis alata. See polnudki nii lihtne ja nii mõnigi laps avastas aegajalt, et suusad olid tee peal kaduma läinud. Laste jaoks on lumesõda ikka olnud üks talverõõmudest. Vastlapäeval said lapsed lumepallide asemel mängujäneseid märklaua pihta visata. Liblikate rühma laste jaoks oli see lisaks tekiga sõidule vägev mäng.

Lõpuks said kõik lapsed kaela medalid ning näpu vahele tunnustava tänukirja.

Sõbrapäev oli lasteaia täis signat-saginat.

Mesimummid käisid külas Lepatriinudel. Lepatriinude lapsed esitasid oma lemmiklaulu lumememmest ning õpetaja Ülle mängis kaasa ukulelel. Ühiselt tantsiti „Bugi” tantsu ja maiustati kommidega. Lapsed kinkisid teineteisele enda valmistatud südamekaarte ning seejärel mängiti sõbralikult koos.

Jaanimardikad aga külastasid Sipelgaid. Lapsed olid ära õppinud toreda luuletuse „Minu armas sõbrake”, mille nad Sipelgatele esitasid. Ühiselt tantsiti, kingiti vastastikku sõbrakaarte, söödi maitsvat kooki ning seejärel mängiti teineteise seltsis.

Põrnikad jagasid üksteisele enda valmistatud sõbrapäeva kaarte ning pidasid maha uhke sõbrapäeva disko. Ruumis särasid värvikuulid ja ruum oli kaunistatud teemakohaselt.

Liblikad meisterdasid üksteisele kaarte mängisid sõbramänge ja pugisid sõbralikult komme.

Kõik lapsed nautisid toredat melu.

Fotod: erakogu

TAHKURANNA LASTEAED

Jaanuari lõpus käis lasteaia meeskond koolimajas ühisel töötajatele mõeldud motivatsioonikoolitusel Helar Petersoniga. Teemaks oli lapse enesejuhtimise toetamine erinevates arenguetaappides. Rannakarpide lapsi külastas Puna-se Risti töötaja Hiie Lainela-Kollom ja tutvustas lastele inimkeha. Lasteaia alustas mõlema rühma lastele tantsuringi, mida juhivad Kadi Kesküllä.

Veebruari algul toimus Siim Seimoja juhendavate lasteaedade jalgpalliturniir, kus Tahkuranna ja Kabli lasteaia ühendmeheskond saavutas viienda koha.

Sõbrapäeva hommik möödus Päikesekiirte ja Rannakarpide lastel üheskoos, joodi kõrrejoogi ja mängiti toredaid mängude. Rannakarbi rühma lapsed jalutasid Tahkuranna kooli sõbrapäeva kohvikusse, kus kooliõpilaste müüdüd käsitöö suupistetest saadi palju maitseelamusi.

Vastlapäeva puhul sõideti hobuse Emsiga kuljuste kõla saatel vankril. Lapsed proovisid ka hobuse turjal istuda. Suured tänud lasteaia kõrval krundi omanikule, kes lubas oma rohumaad hobusõiduks kasutada!

Tahkuranna lasteaia vastlasõit. Foto: õpetaja Piret

Päasulinnu rühm eakatele meisterdatud kaartidega. Foto: Kai Marjamägi

Veebruarist saavad HPV vastu tasuta vaktsineerida ka poisid

Kirsi Pruudel

Terviseamet

Selle aasta veebruarist on võimalik HPV ehk inimese papilloomiviiruse vastu tasuta vaktsineerida ka poistel. Tasuta vaktsineerimist võimaldatakse kõigile 12-18-aastastele poistele ja tüdrukutele. Vaktsineerimine on lihtne ja tõhus viis HPV põhjustatud vähkide ennetamiseks.

“HPV vastast vaktsineerimist võimaldatakse nii tüdrukutele kui poistele kõikjal Euroopas. Eestis on HPV vastast vaktsineerimist seni seostatud peamiselt emakakaelavähi ennetusega naistel. Oluks vähem teatakse, et HPV põhjustab vähki ka pea- ja kaelapiirkonnas, näiteks suuõõnes või neelus ja sagedamini just meestel,” ütles Põhja-Eesti Regionaalhaigla pea- ja kaelakirurg dr Birgit Volmer. “Suuneelu vähki haigestumine on kasvamas nii Eestis kui mujal maailmas. Samas puuduvad seni riiklikud sõeluuringuprogrammid nende vähkide varajaseks avastamiseks. Seega on vaktsineerimine ainus tõhus viis vähi ennetamiseks.”

Ohustab nii mehi kui naisi

HPV ehk inimese papilloomiviirus on Eestis laialt levinud ja elu jooksul

nakatub sellega enamik inimesi. Viirus ohustab nii mehi kui naisi. Viirus levib inimeselt inimesele nahk-naha kontaktis või limaskestade kokkupuutel. Nakkuse võib saada seksuaalvahekorra ajal, kuid piisab ka lihtsalt intiimsetest puudutustest. HPV võib põhjustada meestel ja naistel pahaloomuliste kasvaja teket genitaalpiirkonnas (nt emakakaela-, häbeme-, tupe-, päraku-, peenisevähki ja vähieelseid seisundeid) ning pea- ja kaelapiirkonnas (nt suu- ja neeluvähk).

“Poistele tasuta vaktsineerimise võimaldamine on väga oodatud muudatus. Enamik mehi on elu jooksul mõne HPV tüübi kandja. Praegu HPV-vastast ravi mit ei ole ning võimalik on ravida vaid HPV põhjustatud tagajärgi või ennetada HPV-sse nakatumist vaktsineerimisega,” ütles Tartu Ülikooli Kliinikumi Meeste kliiniku juht dr Kristjan Pomm. “Seejuures on HPV vaktsiini puhul tegemist ohutu ja väga hästi talutava vaktsiiniga – kõrvaltoimeid on äärmiselt harva ning nende tekkimisel on tegu kiirelt mööduvate ja kergete nähtudega.”

Vaktsineeritakse ühe doosiga

Sellest aastast vaktsineeritakse Eestis HPV vastu ühe doosiga. Värsked teadusuuringud on kinnitanud, et HPV vaktsiini üks doos annab piisava ja pikaajalise kaitse HPV nakkuse vastu. HPV vaktsiin on ohutu – sagedasemad kõrvalnähud on kerged (nt süstekoha valu,

punetus), harvem võivad esineda palavik ning pea- ja lihasvalu, mis mööduvad tavaliselt mõne päevaga.

“HPV vastane vaktsineerimine on kõige tõhusam enne viirusega kokkupuutumist ehk vanuses 12-14 aastat. Samas on senine tütarlaste vaktsineerimine näidanud, et paljudes peredes tekib huvi vaktsineerimise vastu alles laste 15-16aastaseks saamisel. Seepärast võimaldatakse sellest aastast tasuta HPV vaktsineerimist ka 15-18-aastastele, kes pole varem vaktsineeritud,” ütles terviseameti nakkushaiguste osakonna peaspetsialist Irina Filippova. “Võimalikult tõhusa kaitse saamiseks soovitame vaktsineerimist siiski mitte edasi lükata ja

teha see esimesel võimalusel 12-14 aasta vanuses.”

Enam kui 300 inimest

Eestis haigestub HPV põhjustatud vähki igal aastal enam kui 300 inimest, neile lisanduvad vähieelse seisundi- ja genitaaltüügaste juhud. Õigeaegse vaktsineerimisega oleks enam kui 90% neist ennetatavad. HPV-st põhjustatud haiguste hinnanguline ravikulu on 6,8 miljonit eurot aastas.

Vaktsineerimine toimub enamasti koolis. Kooliõde küsib selleks lapsevanema nõusolekut. Põhjendatud juhtudel võib vaktsineerimine toimuda ka perearsti juures.

Vaata lisaks: www.vaktsineeri.ee/hpv

Birgit Volmer koos pojaga. Foto: Terviseamet

Meelespea lapsevanemale: millist valuvaigistit ja mis annuses anda lastele

Talvel tuleb paljudes lastega peredes rinda pista erinevate viirushaigustega, mis toovad sageli kaasa ka vajaduse alandada palavikku ja vähendada valu. Apteeker annab ülevaate, milliseid valuvaigisteid ja palavikualandajaid on imikutele ja lastele käsimeetisega saada- val ning mida tuleks nende manustamisel tähele panna.

Benu apteegi proviisori Kerli Valge-Rebase sõnul on apteegis lastele saadaval valu vaigistamiseks ja palaviku alandamiseks kaks toimeainet – paratsetamool ja ibuprofeen, millest esmavalikuna soovitab ta paratsetamooli. „Kui aga varasem kogemus lapsega on näidanud, et antud toimeaine ei ole piisavalt efektiivne valu või palaviku leevendamisel, siis kindlasti tasuks proovida ibuprofeeni,” räägib Valge-Rebane.

Proviisori sõnul ei pea valu kannatama ning valuvaigistit võib anda lapsele ka siis, kui tal ei ole palavikku. „Kuna väikelapsed ei oska öelda, et neil kuskil valutab, vaid annavad sellest aimu oma käitumisega – on virilad, nutused, ei taha süüa ega mängida, siis minu soovitus oleks usaldada oma instinkti, sest iga lapsevanem teab, milline on tema laps tavapäraselt,” julgustab Valge-Rebane lapsevanemaid.

Sama toimeaine erineval kujul

Kui ibuprofeeni on väikelastele ainult siirupina, siis paratsetamooli on lisaks ka raviküünaldena, mis on mõeldud rektaalseks kasutamiseks. Suurematele lastele

alates 7ndast eluaastast, kes kaaluvad üle 20 kg, on valikus ka ibuprofeeni närimistabletid.

„Kas eelistada siirupit või raviküünlaid sõltub lapsest ja ka lapsevanemast, samuti haigusega kaasnevatest sümptomitest,” selgitab proviisor. Ta toob näite, et kui laps oksendab, on parem manustada ravim küünlana, kui aga esineb kõhulahisust, tasuks eelistada siirupit. „Sellisel toimides saab olla kindel, et manustatud annus sai ka päriselt sisse võetud. Teinekord on raviküünla paigaldamine öösel magavale lapsele mugavam kui siirupi võtmine. Kindlasti on ka lapse eelistused olulised, näiteks kas lapsele sobib siirupite magus maitse,” toob Valge-Rebane välja.

Kuidas arvutada õiget ravimiannust?

Proviisori sõnul on selleks, et ravimil oleks piisavalt tugev toime ja ei tekiks ohtu üleannustamiseks, oluline teada lapse kehakaalu, kuna ravimi koguse arvutamine käib imikutel ja väikelastel just selle järgi.

“Paratsetamooli antakse lastele 10-15 mg kehakaalu kilogrammi kohta iga 4-6 tunni järel ning maksimaalne lubatud koguanus ööpäevas on 60 mg/kg kohta. Ibuprofeeni tuleks manustada aga 7-10 mg kehakaalu kilogrammi kohta 3-4 korda ööpäevas ehk 6-8 tunni vahedega, mis teeb maksimaalseks ööpäevaseks annuseks 30 mg/kg kohta,” selgitab Valge-Rebane.

Palaviku alanemist võib oodata mitte kiiremini kui poole tunni pärast, aga vähemalt 1-2 tunni möödudes ravimi manustamisest. Keskmiselt võiks palavik alandada 1-1,5 kraadi võrra. „Paratsetamooli mõju võib kesta neli kuni kuus tundi,

ibuprofeenil isegi kuni kaheksa tundi,” räägib apteeker.

Ibuprofeeni ja paratsetamooli võib manustada vaheldumisi juhul, kui ravimi valuvaigistav või palavikku alandav toime pole olnud piisavalt tugev või kui need tulevad tagasi enne, kui sama toimeainega ravimit tohiks uuesti manustada. „Näiteks kui laps sai kell 8 hommikul paratsetamooli, kuid kella 10 ajal oli ta endiselt viril, nuttis või kurtis valu üle, siis võib juurde manustada ibuprofeeni. Selle näite puhul võib uue annuse paratsetamooli manustada alates 14st (vahe 6 tundi) ja vajadusel ibuprofeeni kell 18 (vahe 8 tundi),” toob apteeker näite. „Alati tuleb jälgida, et kasutades erinevate brändide tooteid ei ületataks soovitatavat ööpäevast maksimumannust.”

Üleannustamine võib tuua nii kergeid kui rasked haigussümptomeid, mida võib esmapilgul olla raske eristada tavapärasest haigussümptomitest. „Kõige klassikalisemad sümptomid on iiveldus, oksendamine, kehv enesetunne, isutus, pearinglus, uimasus ja kõhuvalu,” loetleb Valge-Rebane ning hoiatab, et suures koguses üleannustamine võib lõppeda näiteks maksa- või neerukahjustustega ning raskemal juhtudel ka kooma ja surmaga.

Selleks, et hoida ülevaadet ravimi annustest ja hinnata toimet, soovib apteeker pidada rohu manustamise kohta tabelit, mis sisaldab kellaega, manustatud toimeainet ja kogust ning lapse kehatemperatuuri. „Kui on vaja rohtu manustada öösel või lapsevanemad peavad last ravima kordamööda, aitab tabel olukorral silma peal hoida. Ka arstile minnes on selline tabel väga informatiivne,” räägib

Valge-Rebane.

Kui ravim ei jõua imenduda

Võib juhtuda olukordi, kui laps on peale ravimi võtmist kas oksendanud või soolt tühjendanud ja ravim pole pruukinud jõuda imenduda. „Kõik sõltub kui kiirelt peale ravimi manustamist laps soolt tühjendas või oksendas ehk kas on võimalus, et midagi siiski imendus. Kui väljaheites või okses on selgelt näha ravimit, siis võib eeldada, et ravim sai väljutatud. See juhtub tavaliselt, kui ravimi manustamisest on möödas alla viie minuti ning sellisel juhul võib sama annust uuesti anda,” räägib proviisor.

Kui ajaline vahe aga oli pikem ning väljaheites või okses ei ole selgelt ravim eristuv, siis tuleks oodata üks-kaks tundi, et hinnata olukorda. „Kui valu või palavik ei ole peale selle aja möödumist paranemise märke näidanud, siis võiks võimalusel manustada teise toimeainega ravimit ehk kui enne kasutati paratsetamooli baasil preparaati, siis nüüd proovida ibuprofeeni ja vastupidi,” soovib ta.

Vajadusel pöördu arsti poole

Kui lihtsamaid haigusi saab lastel ravida kodus, siis kestva või ravile allumatu palaviku või valu korral soovib Valge-Rebane kindlasti pöörduda arsti poole. „Kui palavik tekib alla 3 kuu vanusel imikul, siis tuleks esimesel võimalusel arstiga konsulteerida. Kui palavik tekib vanemal lapsel ja ei möödu kodusel ravil peale kolme päeva, tuleks samuti arsti poole pöörduda,” rõhutab proviisor ning lisab, et kui tegemist on trauma või mõne kroonilise haigusega, siis tuleb valuvaigisteid kasutada vastavalt arsti koostatud raviplaanile.

Ecovill Grupp pakutavad teenused:

- Puistevillade jae- ja hulgimüük, puistevillade paigaldus, paigaldus-seadmete rent ja müük
www.eestipuistevill.ee
info@eestipuistevill.ee
www.ecovill.ee
info@ecovill.ee
- Tselluvill Ekowool maaletoomine, müük ja paigaldus.
www.ekowool.ee
info@ekowool.ee
- Veevarustus- ja kanalisatsiooni-tööd, kaeveteenus, septikud
www.kanalisatsioon.ee
info@kanalisatsioon.ee
- Biorock biopuhastid maaletoomi-ne, müük ja paigaldus
www.biopuhasti.ee
info@biopuhasti.ee

KANALISATSIOON.EE

E-POOD ÄRIKLIENTIDELE JA ISE-EHITAJATELE

KÜSI HINNAPAKKUMIST 2024
HAJAASUSTUSE PROGRAMMILE

INFO@KANALISATSIOON.EE
+372 5049754

VEESÜSTEEMID KORDA

HAJAASUSTUSE PROGRAMMI ABIL

Kõik toimingud alates taotluse vormistamisest kuni lõpparuannete edastamiseni.

TASUTA TAVA- JA VIDEOKÕNED

5624 1259

Solar Caravan OÜ
peeter@solarcaravan.ee
Audru

Pakume küttepuude saagimise ja lõhkumise teenust mobiilse halu-masinaga Pilkemaster EVO36 tellija poolt soovitud asukohas. Masin võimaldab lõhkuda 25-60cm pikkuseid halge. Puidu suurim läbi-mõõt 36cm. Käivitav elektrimootorilt, vajalik minimaalselt 3x16 amprit.

Ahjupuu 15 eurot/tihumeeter
Pliidipuu 17 eurot/tihumeeter

Ott Juurikas
Telefon: 58454442

Hajaasustuse programmi 2024. aasta taotlusvoor on avatud kuni 1. aprill

Regionaalminister on kinnitanud hajaasustuse programmi 2024. aasta taotlusvooru avamise tähtajaks 1. veebruari ning taotluste esitamise ajaks 1. aprilli.

Programmi eesmärgiks on hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele tagada head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele hajaasustusega piirkondades.

Programmist toetatavad valdkonnad:

- veevarustussüsteemid;
- kanalisatsioonisüsteemid;
- juurdepääsuteed;
- autonoomsed elektrisüsteemid (tingimusel, et majapidamine pole liitunud elektrivõrguga).

Toetust saavad taotleda füüsilised isikud, kes vastavad kõigile järgmistele nõuetele:

- Taotleja alaline elukoht on taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist hajaasustusega maapiirkonnas asuv majapidamine.
- Taotleja elukoht on rahvastikuregistri andmete kohaselt katkematult taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist majapidamine, millele projektiga toetust taotletakse.
- Taotlejal ei tohi olla riiklike või kohalike maksude osas maksuvõlga, välja arvatud juhul, kui see on ajatatud.
- Projektil võib olla ka kaastaotleja(id). Kaastaotlejale kehtivad samad tingimused, mis taotlejalegi. Kaastaotleja on füüsiline isik, kelle majapidamine saab lisaks toetuse taotleja majapidamisele kasu projekti tegevustest ja kes panustab rahaliselt (kaasfinantseering) projekti elluviimise. Kaastaotlejaks võib olla näiteks naabri/naabrite majapidamine/majapidamised.

Hajaasustusega piirkond on piirkond, mille hulka ei kuulu:

- linnad asustusüksustena ja alevid, välja arvatud nende koosseisu kuuluvad saared;
- kehtestatud planeeringutes tiheasustusaladeks või kompaktses asustusega aladeks määratud alad, kus elab rahvastikuregistri andmetel taotluse esitamise aasta 1. jaanuari seisuga üle 50 inimese;
- veevarustussüsteemide valdkonna puhul piirkonnad, kus on toimiv ühisveevärk või mis on vastavalt ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse §-le 4 määratletud ühisveevärgiga kaetavaks alaks ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava või planeeringu alusel;
- kanalisatsioonisüsteemide valdkonna puhul piirkonnad, kus on toimiv ühiskanaliseatsioon või mis on vastavalt ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse §-le 4 määratletud ühiskanaliseatsiooniga kaetavaks alaks ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava või planeeringu alusel või mis on veeseaduse § 93 alusel nimetatud reo-

veekogumisala.

Infot ühisveevärgi ja ühiskanaliseatsiooniga kaetud alade kohta ning reoveekogumisalade kohta saab Häädemeeste valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavast: <https://haademeestevald.kovtp.ee/et/haademeeste-valla-uhisveevargi-ja-kanalisatsiooni-arendamise-kava>

Toetuse andmise põhimõtted

- Taotleja alaline elukoht on taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist hajaasustusega maapiirkonnas asuv majapidamine.
- Taotleja elukoht on rahvastikuregistri andmete kohaselt katkematult taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist majapidamine, millele projektiga toetust taotletakse.
- Taotlejal ei tohi olla riiklike maksude osas maksuvõlga, välja arvatud juhul, kui see on ajatatud.
- Projektil võib olla ka kaastaotleja(id). Kaastaotlejale kehtivad samad tingimused, mis taotlejalegi.
- Taotluse esitamise päeval peab eelmise toetuse kasutamise aruanne olema kohaliku omavalitsuse poolt kinnitatud.
- Projekti ajalise kestuse arvestus algab toetuslepingu sõlmimisest ning projekti elluviimine peab olema lõppenud 31. oktoobriks 2025.
- Ühele majapidamisele on maksimaalne toetus kuni 6500 eurot.
- Toetus moodustab kuni 67% projekti abikõlblikest kuludest.
- Taotleja ja kaastaotleja oma- ja kaasfinantseering peavad kokku moodustama vähemalt 33% projekti abikõlblikest kuludest.
- Iga valdkonna jaoks võib programmist toetust saada üks kord kuue kalendriaasta jooksul.
- Programmist eraldatud toetuseks loetakse ka viiel eelneval kalendriaastal programmist saadud toetuse summat. Kui taotleja on aastatel 2019–2023 hajaasustuse programmist juba toetust saanud, arvestatakse varasem toetussumma toetuse piirmäära sisse.

Taotlemine

Taotlused koos lisadokumentidega (sh 2 võrreldavat hinnapakumist) saab esitada Häädemeeste Vallavalitsusele alates 1. veebruarist 2024 kuni 1. aprillini 2024 digitaalselt e-posti aadressile haademeeste@haademeeste.ee või allkirjastatuna paberil aadressile Pargi tee 1, Uulu küla 86502, Häädemeeste vald.

Taotlusvorm, lisadokumendid ja programmi täpsemad tingimused on leitavad Riigi Tugiteenuste Keskuse veebilehelt <https://www.rtk.ee/meede-hajaasustuse-programm> ja Häädemeeste valla veebilehelt <https://haademeestevald.kovtp.ee/haajaasustus>

Lisainformatsioon:

Keskkonnanõunik Sirli Pedassaar-Annast, tel. 444 8884 või 5855 9381, e-post: sirli.pedassaar-annast@haademeeste.ee

Mesilased ja kivid ei ole pakiautomaati oodatud

Sõbrapäeval, mil suurenes ka oma armsatele inimestele saadetavate kingituse voog, selgusid need vead, mida pakkiide saatmisel tuleks vältida. Omniva sorteerimise juht Evert Rööpson selgitab.

Kuigi poest kaasa haaratav kena südametega kinkekott on üks lihtsamaid viise sõbrapäeva kingituse pakendamiseks, pole pakki selles siiski hea saata. Evert Rööpsoni sõnul on paberist kinkekott saadetise jaoks halb transpordipakend. „Soovitame kinkekotiga saadetise panna eraldi karbi sisse, et kott saajani jõudmiseni enda esindusliku välimuse säilitaks. Üldiselt me ei soovita kasutada paberist kotte, sest need rebenevad kergesti,“ rääkis Rööpson.

Samuti soovitab ta õrna sisuga saadetistel kasutada pehmendusi, mis looks karbi seinte ja toote vahele puhvertsooni ning ei laseks tootel karbi sees loksuda. „Pehmendusmaterjaliks ei pea ostma isegi spetsiifilisi pakkegrannuleid. Piisab ka kortsus ajalehtedest – peaasi, et neid oleks pigem ohtralt,“ ütles Rööpson.

Kindlusta hinnaline pakk

Loomulikult peab pakendi ka korralikult sulgema. „Tihti saadetakse saadetisi kottides, mille suu on näiteks sangadest kokku sõlmitud või karpi-des, mille kaaned on suhteliselt lohakalt kokku teibitud,“ nentis Rööpson. „Pakendi sulgemiseks me ei soovita kasutada maalriteipi, sest see on pealt vahatatud ning aadresskleebis ei pruugi selle külge eriti hästi jääda.“

Üks justkui väike, aga samas oluline nüanss on ka saadetise kuju. Nimelt võiks võimalusel vältida ümara kujuga pakendeid, mis võivad sorteerimisliinil rulluma hakata.

Rööpsoni soovitusel tuleks juhul, kui saadeti pakendatakse korduvkasutatavasse pakendisse, sellelt eemaldada vanad aadressikleebised või muu kontaktinfo, et segadust vältida. „Hea oleks ka pakendile panna lisaks aadressile kirja vähemalt saatja ning saaja telefoninumbri. Juhul kui aadresskleebisega peaks midagi juhtuma, siis pakendile kirjutatud kontaktinfo järgi saame siiski paki saajani toimetada ilma ajakulu ja sekeldusteta,“ selgitas Rööpson.

Ära aja automaati segadusse

Kui laekub SMS-teavitust paki saabumise kohta, tuleb kindlasti hoolega läbi lugeda, milline teenusepakkuja teavituse saatis ning millisesse pakiautomaati pakile järgi minna tuleb. Samuti tasub veenduda, et tegu on päris saadetisega, sest pakisaabumise SMSid on üks levinud küberpettuste vorme.

„Kui sulle on saabunud mitu pakki, mis on ühes kapis, siis palun veendu, et kõik pakid saavad välja võetud,“ ütles Rööpson. „Kui kleebid aadresskaardi pakile pakiautomaadi juures, palun ära viska kortsus aadresskaardi tagust paberit pakiautomaadi kappi. Pakiautomaat ei ole prügikast ning kuna kappides on

mahuandrukid, siis kortsus paberid kapis võivad automaadi segadusse ajada.“

Veel üks detail, mida ilmselt paljud ei tea, on see, et pakiautomaadi ekraanile vajutamisel tuleb veenduda, et mõni muu objekt sellel ajal ekraani vastu ei puutu – näiteks talvel jope varrukas. Automaadi ekraani servades on infrapunakiired, mis registreerivad ekraani puudutusi. Kui ekraani puudutab korraga mitu objekti, satub pakiautomaat segadusse ja siis võib jääda mulje, et ekraan ei tööta.

Mõned veidrad asjad, mida on pakiautomaadiga saadetud:

- Kivi
- Tort
- Jõulude ajal verivorst, hapukapsas, sült
- Mesilased

Keelatud saadetiste näited:

- Lõhkeained
- Tuleohtlikud ained ja vedelikud
- Mürgised ja nakkusohtlikud ained
- Radioaktiivsed materjalid
- Söövitavad ained
- Relvad ning relvade ja laske-moona mulaažid
- Elusad ja surnud loomad
- Tubakatooted
- Raha

Fotod naljakatest ja kummalistest esemetest, mida inimesed on pakiautomaadist saatnud.

Fotod: Omniva

Kuidas sõlmida elektrilepingut?

Britt-Marii Pung
Eesti Energia

Kui igapäevaselt elektrilepingu sõlmimisele mõelda ei ole vaja, siis elukoha vahetuse puhul on see paratamatult teema, millega tuleb kokku puutuda. Kuidas käituda elektritoimingutega nii sisse kui välja kolides ning mis juhtub olukorras, kus elektrimüüja jääb soovituks valimata.

Selleks, et kodus oleks elekter, on vaja sõlmida kaks eraldi lepingut: võrguleping ja elektristuleping. Võrguleping on elektritarbimise seisukohast kohustuslik, kuna selle alusel varustab võrguettevõtja tarbimiskohta elektriga. Ilma võrgulepinguta elektrilepingut sõlmida ei saa.

Elektrileping seevastu võimaldab valida endale sobiva elektrimüüja ning paketi, mis kattub sinu soovide ja vajadustega.

Kui müüd korterit või maja

Uues tarbimiskohas sõlmitava elektrilepingu üheks eelduseks on kehtivate lepingute puudumine. Seega enne, kui asud uut lepingut sõlmima, lõpeta kõigepealt oma vana võrguleping. Võrgulepingu saad lõpetada 30-päevase etteteatamisega oma võrguettevõtja juures.

Võrgulepingu lõppemisega lõpeb automaatselt ka sinu olemasolev elektrileping, selleks ei ole vaja eraldi oma elektrimüüjaga ühendust võtta.

Kui oled teada andnud, et soovid võrgulepingut lõpetada, saab järgmine elanik oma võrgulepingut sõlmima asuda. Kui uut lepingut ei sõlmita 30 päeva jooksul pärast vana lepingu lõpetamissoovi esitamist, lülitatakse vool tarbimiskohas välja.

Kui ostad korterit või maja

Esmalt tee kindlaks, et tarbimispunktiga ei oleks seotud ühtki kehtivat võrgulepingut. Seejärel saad endale uut lepingut sõlmima asuda. Võrgulepinguga lepitakse muuhulgas kokku tarbimiskoha elektriga varustamise tingimused, võrguteenus hinnapakett ja kontaktandmed info edastamiseks, näiteks plaaniliste katkestuste korral.

Võrguleping tuleb sõlmida võrguettevõtjaga, kelle piirkonnas sinu kodu asub. Elektrilevi võrgupiirkonna kliendina saad võrgulepingu sõlmida Elektrilevi e-teeninduses ning selle hiljem seal ka lõpetada.

Soovitame samal päeval võrgulepinguga sõlmida ka elektrilepin-

gu – nii hakkavad mõlemad kehtima ühel ajal. Enefiti pakutavad elektripaketid jagunevad sisult kaheks: fikseeritud ehk „Kindel“ ja börsihinnaga ehk „Muutuv“ pakettideks. Kõiki meie pakette on võimalik vastavalt oma soovidele personaliseerida: näiteks valida taastuvenergiaga põhinevana või määrata sobiv hinnatüüp ehk tariif. Leping sõlmimiseks külasta e-teenindust.

Mis saab siis, kui elektrimüüja jääb valimata?

Kui sul on kehtiv võrguleping, aga pole sõlminud elektrilepingut ühegi elektrimüüjaga, siis tarbid elektrit üldteenuse alusel.

Üldteenus tähendab seda, et saad küll elektrilepinguta elektrit tarbida, kuid elektri hind kujuneb sinust sõltumatult. Üldteenuse baashinna aluseks on tootmishind, millele lisandub müüja kulukomponent. Baashinna ehk tootmishinna kinnitab Konkurentsiamet elektriturust tulenevalt.

Kuivõrd üldteenus ei ole seotud enam börsihinnaga, on sellest täna kujunenud üks kallimaid lahendusi turul. Kui soovid üldteenuselt lahkuda, pole vaja teha muud, kui sõlmida elektrileping endale sobiliku elektrimüüjaga.

Elan korteris, kus elekter on ühistu ühisostul – kuidas sel juhul toimida?

Ühisost tähendab, et võrgu- ja elektriarvete tasumist korraldab ühistu, omanik või haldur. Korteri omanikud või üürnikud on sellisel juhul alltarbijad, kes ei saa elektrimüüjat valida või vahetada ega pea sõlmima eraldi võrgu- või elektrilepingut.

Kui elektriteenust ostetakse ühistu kaudu, kehtivad kõigile ühistu liikmetele ühised elektriosutu tingimused. Vastupidiselt üksikostule, kus igal korteriomanikul on võimalik ise otsustada, millisel elektrimüüjalt ja millistel tingimustel ta elektrit ostab.

Soovi korral on võimalik minna ühisostult üksikostule. Sel juhul peab see olema ühistu liikmete üksmeelne otsus, kuna ühisostult üksikostule on võimalik üle minna vaid terves majas korraga.

Kui sul on mistahes elektritoimingutega seonduvaid küsimusi, võta ühendust kirjutades teenindus@enefit.ee või helistades numbril 777 4040.

Kolimine on hea aeg, kus võrgu- ja elektrilepingu kõrval üle vaadata ka oma hoone elektrisüsteem. Lisaks ohutuse kontrollimisele saavad Enefiti elektrikud abiks olla nii suuremate kui väiksemate elektritööde puhul nagu näiteks pistikupesade, lülitite, elektrijuhtmete paigaldamine ja vahetamine

või elektriseadmete vörku ühendamine.

Tegemist on Enefiti Energiatarkuse blogis ilmunud looga. Energiatarkuse blogi on Enefiti loodud veebileht, kus jagatakse ajakohast infot energiamaailmas toimuva kohta.

Kasulikke nippe elektriarve vähendamiseks

Võimalusi elektriarve vähendamiseks leidub igas kodus. Enefit jagab näpunäiteid, kuidas lihtsate viiside abil ennast suurte elektriarvete eest kaitsta.

1. Elektroonika.

Kodutehnika ja kõik muud elektroonilised seadmed, mis parasjagu kasutust ei leia, on targem ajutiselt vooluvõrgust eemaldada. Vooluvõrgus olev seade tarbib elektrit ka siis, kui seda aktiivselt ei kasutata. Selliste ooterežiimil olevate seadmete tarbimine võib moodustada kuni 10 protsenti kogu elektriarvest.

2. Elektripakett.

Elektri lõpphind sõltub suuresti valitud paketist. See on ka põhjus, miks tasub iga mõne aja tagant üle vaadata oma kehtiv elektripakett. Kui aastate jooksul on lisandunud pereliikmeid, muutunud tarbitava elektri kogus või öise ja päevase tarbimise tasakaal, ei pruugi olemasolev lahendus enam parim valik olla. Enefiti kliendid saavad elektripakette lihtsalt ja mugavalt võrrelda Enefiti e-teeninduses.

3. Elektriküte.

Suurim säästupotentsiaal peitub just küttes. Siseruumide termostaatide reguleerides tuleks valida temperatuur, kus on eelkõige endal hea olla, kuid meele tasub pidada, et ainuüksi üks kraad madalam temperatuur aitab vähendada küttekulu viie protsendi võrra. Seda on oluline arvesse võtta siis, kui kütad iseseisva küttega või kui kaugkütte loendur mõõdab iga korteri tarbimist eraldi.

Radiaatoritega küttes hoolitse ka selle eest, et need ei oleks kardinate või suuremate mööbliesemete varjus. Vastasel juhul ei saa soe õhk ruumis vabalt liikuda. Nii võib diivani taga olla soe, kuid toas ikkagi jahedavõitu.

Haruldane Eesti Loodusmuuseumi tuuratopis käis turismimessil

Dagmar Lamp
Eesti Loodusmuuseum

Turismimessil Tourest veebruari alguses oli üheks teemaks mereline pärand. Eesti Loodusmuuseum pakkus kõigile huvilistele võimaluse kohtuda Eesti merelise pärandiga silmast silma, ühel messipäeval jõudsid mereelukad maismaale.

Eesti Loodusmuuseum pakkus mesikülastajatele võimaluse käed külge panna „kastist väljas“ konserveerimisprotsessile. Tegemist ei olnud mõne ajaloolise skulptuuri või maaliga – muuseumi kogudest läks messile eelmisest sajandist pärit kalatopis: Vene tuur (Acipenser gueldenstaedtii). Igal külastajal oli võimalik konservaatori juhendamisel ka ise puhastamise nippe praktiseerida.

Majesteetlik kala
Tuur on pilkupüüdva välimusega majesteetlik kala. Kala keha katab soomuste asemel viis luukilpe pikirida. „Samas esindavad liigid tuuraliste kurba saatust väljasurnud sugukondade näol,“ tõdes

konservaator Eleri Paatsi, kelle käed on parandanud sadu kalatopiseid. Inimese mõju tõttu (tammide rajamine ja röövpüük) on Vene tuur kriitilises seisundis ohustatud liik. Vene tuura tuntakse väärtusliku toidukalana ning tema kalamarja hinnatakse kõrgelt. Liiki võib leida mitmestki Eesti kalakasvandusest. Messile jõudnud eksemplari puhul pole kahjuks säilinud leiuandmeid. „Kuid säilinud geneetilistel andmetel on samuti suur väärtus ning seetõttu peab eksemplari parimal võimalikul viisil järgnevatel põlvetele säilitama,“ selgitas konservaatorkalatopise teekonna tagamaid.

Loodusmuuseumi kalatopised on haruldased
Saja aastaga on taksidermia suure arenguhüppe teinud. „Enam ei kasutata nahatöötlusteks mürgist arseeni ning mannekeene ei looda käepärastest orgaanilistest materjalidest,“ rääkis Paatsi. 21. sajandil on taksidermistidel juurdepääs referentsfotodele, videotele või elus looma uurimisele, mis aitab saavutada eksemplari realistliku poosi ning ilme. Samuti on paranenud materjalide ja

töövahendite kvaliteet. Kala-, linnu- või imetajatopise valmistamise meetodid on üsna sarnased. „Kuna kalasid katavad vaid soomused, siis on nahaalused konarlused selgelt märgatavad,“ rääkis konservaatorkalatopiseid. „Seetõttu vajab kalatopiste mannekeen läbimõeldud valmistamist, sest väiksematki eksimust ei saa sulgede või karvade alla ära peita.“
Topiseid tehakse harva
Kalatopised valmistatakse tänasel päeval pigem harva ning üldiselt vaid trofeede valmistamiseks. „Seda rariitsemad on Eesti Loodusmuuseumi kogus olevad 20. sajandil valmistatud kalatopised,“ rõhutas Paatsi ja lisas, et hariduslike eesmärkidega asutused eksponeerivad vaid kalade mulaaže.
Balti riikide suurim rahvusvaheline turismimess Tourest 2024 toimus 8.-10. veebruarini Eesti Näituste messikeskuses. Eesti Kunstiakadeemia muinsuskaitse osakond vallutas turismimessil messikeskuse kõige põnevama ruumi – postmodernistliku Sinise Baari. Loodusmuuseumi tuura sai uudistada merepärandile pühendatud päeval just Sinises Baaris 8. veebruaril.

Fotodel on näha kalatopist ning ka haruldast kaadrit selle sama Vene tuura topise valmistamisest 1957. aastal, kui loodusteaduste muuseumi teaduslikud töötajad Olev Sild ja Johannes Sakkius tuurakala prepareerivad.
Fotod: Eesti Loodusmuuseum
Allikad: Fotis ja Eesti Loodusmuuseum

Talud korda!

Kadri Schmidt
Muinsuskaitseamet

Väärtusliku taluarhitektuuri taotlusvoor tuleb taas
19. veebruarist kuni 15. märtsini saab taotlusi esitada väärtusliku taluarhitektuuri taotlusvooru, mille eesmärk on aidata taluelamute katuste korrastamise kaudu kaasa Eesti traditsioonilise maa-arhitektuuri ja maastiku omapära säilitamisele. Toetust saab taotleda talukompleksi kuulunud eluhoonele ehk üksikela-mule, mis on ehitatud enne 1940. aastat ning voo-rust toetatakse hoonete katuste restaureerimist traditsioo-niliste ehitusmaterjalide ja töövõtetega. Sel aastal ava-neb taluarhitektuuri taotlusvoor kuuendat korda.

Taotlusvoorst toetatakse tegevusi, mille raames taas-tatakse või asendatakse taluelamu katusekate ja vajadu-

sel katusekonstruktsioonid, kasutades algupäraseid ehk piirkonnale, hoonetüübile ja ehitusperioodile iseloomulikke materjale ja töövõtteid. Näiteks kui hoonel oli algselt roogkatuse, siis toetatakse roogkatuse taastamist, laastukatus puhul laastukatus taastamist. Vana eterniidi asendamist uue eterniidiga või teiste uute ehitusmaterjalide kasutamist sellest taotlusvoorst ei toetata. Voo-ru kogueelarve on 200 000 eurot. Taotletava toe-tuse summa peab jääma vahemikku 5000-10 000 eu-rot ning see võib tööde maksumusest moodustada kuni poole ehk omafinantseering tööde eelarvest peab olema vähemalt 50 protsenti. Taotlusvoor avaneb 19. veebruaril 2024 ning taotlus-te esitamise tähtaeg on 15. märts 2024. Taotlusvooru tegevuste ning kulude abikõlblikkuse periood on 1. jaanuar 2024 – 31. detsember 2024.

ras peab olema tagatud koridorides takistusteta liikumine.

- Vaadake üle keldri seisukord – koristada sinna kogune-nud prügi ja praht.
- Varisemise võimalused on viidud miinimumi - toesta-mine.
- Varjumiskoht olema varustatud vähemalt kahe sisse-/väljapääsuga.
- Keldrite ukseid peaksid olema tugevdatud ning sarjasta-tud hoone üldvõtmega.

Soovitused ruumidele

- Varjumiseks mõeldud ruumid peavad olema puhtad ning korrastatud.
- Varjumisruumi ei tohi paigutada näiteks soojasõlme või muudesse tehnilistesse ruumidesse.
- Varjumisruumide kõrgus võiks võimalusel olla vähemalt 2,3 m.
- Varjumiskoht peab olema varustatud avariivalgustusega elektrikatkestuste korraks- generaator ja avariivalgustus.
- Varjumiskohas peab olema tagatud piisav hapnikusisal-dus õhus- ventilatsioon, õhuklapid või tuulutusaknad.
- Olemasolevad aknad kindlustatakse liivaga täidetud plastik- või tekstiilkottidega.
- Vältimaks keldriruumide üleujutamist peavad vee ja kanalisatsiooni püstikud õhurinnaku ajaks olema suletud ja tühjaks lastud.
- Varjumiskohas võiks optimaalselt olla 1,5 m2 põranda-pinda iga varjumiskohas viibiva inimese kohta.
- Varjumiskoha ruumide viimistlemisel kasutada mitte-põlevaid materjale.
- Varjumiskoht võiks olla varustatud pinkidega istumis-võimaluse tagamiseks.
- Varjumiskohas võiks olla töökorras sidevahend edasis-te tegevusjuhendite ja informatsiooni vastuvõtuks (patarei- või akutoitel raadio).
- Varjumiskohas peab olema joogivee mahuti või pude-lites joogivesi arvestusega vähemalt 2-3 liitrit joogivett inimese kohta.
- Materjale toestamiseks ja akende kindlustamiseks on otstarbekas eelnevalt soetada ja eel ladustada.

Taotlemine toimub Kultuuriministeeriumi toetus-te menetlemise infosüsteemis, kuhu saab sisse logida ID-kaardiga ja mobiili ID-ga. Rohkem infot taotlusvooru kohta saab lugeda Muin-suskaitseameti kodulehelt. “Eesti taluarhitektuur on oluline osa meie pärandist, mis väärib hoidmist. Traditsioonilisel moel hooned restaureerides säilivad lisaks hoonete hoidmist väärivale välisilmele ka ajaloolised töövõtted,“ ütles hindamis-komisjoni esimees, Muinsuskaitseameti nõustamisosa-konna juhataja asetäitja Peeter Nork. “Eesti väärtusli-ku taluarhitektuuri toetuse abil on korda saanud juba rohkem kui 90 omanäolise taluhoone katused. Ootame ka sellel aastal toetust taotlema omanikke, kes hindavad kõrgelt seda osa meie pärandist ja soovivad anda oma osa selle säilimisse,“ ütles Nork.

- Varjumiskoht peab olema varustatud esmaste tulekus-tutusvahenditega.
- Kuna arvestatakse eelhoiatuse ajaga (72h), saab varju-mise ruume vajadusel kasutada muudeks eesmärkideks ja hoida kergesti teiseldatavaid esemeid.

Kui sobilikud ruumid on üle vaadatud ja eelnev läbi mõel-dud ning plaanina kirjas, saab hakata juba korraldama, millest alustada, mis perioodi jooksul ja kuidas neid ülesandeid eelar-veliselt lahendada. Kokkuvõtteks- kortermaja kohandamine vabade keldriruu-mide olemasolul sobivaks varjumiskohaks on hea tahtmise kor-ral lihtsasti teostatav- **kelder peaks olema tarbetust kraamist vaba, tehnilises mõttes korras, selle on mitu väljapääsu, ta-gatud on alternatiivelekter ning õhuvahetus.** Kortermaja varjumiskindluse tõstmise ja toimepidevuse ai-tab tagada vaid läbimõeldud ja eelarvestatud **varjumisplaani!** Vaata lisaks **olevalmis.ee** leheküljelt siseruumidesse varjumise juhiseid. Varjumiseks mõeldud ruumid peavad olema puhtad ning korrastatud.

Foto: Päästeamet

Trimmis biitsepsid, siredad sääred või hoopis korvpalli mahlakas sops?

Tenno Männik
Häädemeeste spordihoone spordiröö koordinaator

Ütle mata tore näha kui nii arvukalt trenni- ja liikumishuvilisi on oma päevakavasse sättinud Häädemeeste Spordisaali külastuse. Sigimist ning sagimist omajagu ja võiks isegi rohkem olla.

Hommikul kaheksast kella neljani pärastlõunal on spordikompleks koolilaste liikumisõpetuse ja treeningute päralt. Pärast seda on oodatud ka kõik teised veetma sportlikult vaba aega. Jõusaal on avatud esmaspäevast reedeni kell 16.30-20.30. Väike mööndus on kolmapäeval, mil kell 18-19 on see vaid naiste päralt. Kui kodune lagi pallimänguks liiga madalaks jääb, saavad päeviti 16.30-18.30 pallisaali külastada lapsed koos vanematega. Samuti on treenerid ja juhendajad oodatud ruume kasutama.

Igatahes kõik head ideed on teretunud. Saali põrandale värvitud mänguväljakute joonte vahel käivad meeste võrkpalli trennid esmaspäeval ja kolmapäeval kell 19. Korvpalli trennid on teisipäeval ja neljapäeval samal ajal. Põrandalt leiab ka sulgpalli väljaku jooned. Kahel öhtul nädalas vuhisevad nooled amburite klubi poolt üles seatud märklaudade südamesse. Fuajees saab toksida pingpongi spordisaali sulgemiseni. Pealegi avame lähiajal saali mõneks tunniks ka ühel nädalavahetuse päeval.

Lastele tasuta
Häädemeeste valla lastele on spordisaali ruumide kasutamine tasuta. Täiskasvanutel tuleb jõusaali või pallisaali minekuks lunastada kaheeurone ühe korra pilet või 13 eurot maksev kuupilet. Ürituste korraldamisel on saali rendiks 15 eurot tund.

Täpsem nädalaplaan on nähtaval saalis, küsimuste korral helistada numbril 4430783.

Tahkuranna Avatud Noortekeskus

17.SÜNNIPÄEV

ESMASPÄEV **11.03.24**
KELL **16.00-19.00**

NOORTEKAS

Põnev aardejaht

NÄOMAALINGUD

SÖÖME KOOKI

Viktoriin
ESIMESED KOLM KOHTA AUHINNAGA

Pille Pürgi
autobiograafiline humoorikas etendus

KÕBUS ja LÕBUS

AUTOR
Valdo Jahilo
LAVASTAJA
Eero Spriit

PILLIMEES
Toomas Lunge

HÄÄDEMEESTE SELTSIMAJAS
13.03.2024 KELL 19.00
TAVAPILET 23.- SOODUSHIND 20.-

KAROLIN JURISE MAIT MALMSTEN LOVIISE KAPPER URSEL TILK

A.H. TAMMSAARE ROMAANI ALUSEL

Elu ja armastus

KINODES 16. VEEBRUARIST

Häädemeeste Seltsimaja
kinoekraanil
28.03 kell **19.00**
tavapilet 6.- sooduspilet 5.-

KORVTÕSTUKI RENT

Tõste kõrgus: 13m
Maksimaalne kaugus tõstukist: 5,8m
Kandevõime 215 kg
Veetav auto järelhaagisena.
Asukoht: Häädemeeste vald, Pärnumaa
Pakume ka korvtõstukiga ohtlike puude langetamise teenust.

Ott Juurikas
Telefon: 58454442

Treimani rahvamajas 11. märtsil
Kinoõhtu: "Elu ja armastus" / Pääse 6.- sooduspilet 5.-

Treimani rahvamajas 22. märtsil
Kevadsimman:
kell 18 videomeenutused möödunud kultuurisündmustest
kell 18.30 rahvalikud ringmängud
kell 19.30 esinevad koduvalla rahvatantsijad ja lauljad
Peale kontserti koogioksjon
Tantsumuusika ansambli Nostalgiline Baar
Pääse 5.- rahvariides pidulistele tasuta

Treimani rahvamaja ees 24. märtsil kell 10
Liivi lipu heiskamine
Laulame liivi laule, rahvamajas ootab kohvilaud.

**Via Ikla otsib bistroosse
kokka ja abitöötajat
ning
poodi klienditeenindajaid**

**Kui tunned, et soovid
meiega liituda
võta ühendust
telefonil 372 514 5696
või saada CV e-postiga
merike.visnak@toomemaa.ee**

**HÄÄDEMEESTE SELTSIMAJAS
2.APRILLIL, KELL 11.00**

**VÄÄRIKATE
LÕUNATUND**

**KÜLLA TULEB VEEBIPOLITSEINIK
KARMEN RAUD
VESTLEME TEEMAL, KUIDAS ÄRA
TUNDA INTERNETIS PETIS?**

**KOHV JA SAIAKE
SISSEPÄÄS TASUTA**

INFO: 55593118

**Metsamaapinna ketasadraga ettevalmistamine istutamiseks
53464785
info.metsaader@gmail.com**

Ostan vene kristalli, serviise, vaase, keraamikat jne (ka üksikud ja kolimisjääd). Huvitavad ka naiste ehted (merevaigust kaelakeed, sõled, prossid) ja palju muud.
Telefon 53560761 Liina

Vanade kellade, raamatute, mööbli jms vanavara ost (ka kolimisjääd). **Telefon 58725458**

Korterite remont/seinad, laed -pahtel, värv.
Aknapalede viimistlus (ka värskendus).
Tel 53887935 Eero.

Korstnapühkimine ühepereelamus, viljapuude lõikamine, hekkide pügamine.
Tel 56 981 275

TEADAANNE reklaamide avaldamisest
Seoses trükikoja vahetumisega palume ettevõtjatel saata oma reklaamisooovid ja korduvate reklaamide failid uuesti e-postile liiviranna@haademeeste.ee

Liiviranna toimetus

Turbabrikett

Müüa turbabrikett - kaalukaup.
Brikett pakitud lahtiselt 300-500kg kottidesse.
Tonni hind 300 eurot.
Transport Häädemeeste vallas piires tasuta.
Info ja tellimused: +372 58454442

SÜNDMUSED MÄRTSIS JA APRILLIS HÄÄDEMEESTE VALLAS

- 28.02-3.03 Pärnumaa sise-rannaspordifestival Jõulumäe liivahallis
- 1.-3.03 Eesti tervisesportlaste talvelaager Jõulumäel
- 3.03 Disc golfi talvesari Jõulumäel kell 11
- 5.03 Väärrikate lõunatund Häädemeeste Seltsimajas kell 11
- 5.03 Paaris-rannavõrkpalli sari Jõulumäe liivahallis kell 18.30
- 8.03 Naistepäevapidu Häädemeeste Seltsimajas kell 20
- 10.03 Disc golfi talvesari Jõulumäel kell 11
- 11.03 Tahkuranna Avatud Noortekeskuse 17. sünnipäev (Uulu noortekas)
- 13.03 Pärnumaa sise-rannavõrkpalli sari Jõulumäel kell 18
- 13.03 Jõulumäe karikasari - Pärnu linna MV murdmaasuusatamises kell 17.30 ja 19
- 13.03 Vana Baskini teater, Pille Pürg „Kõbus ja lõbus“ Häädemeeste Seltsimajas kell 19
- 16.-17.03 Eesti-Leedu rannajalgallikoondiste sõpruskohtumised Jõulumäe liivahallis
- 17.03 Disc golfi talvesari Jõulumäel kell 11
- 19.03 Mälumäng Tahku Tares
- 20.03 Koduloolaste klubiõhtu Uulu Raamatukogus kell 18
- 22.03 Kevadsimman Treimani Rahvamajas
- 23.03 Pärnumaa sise-rannavõrkpalli sari Jõulumäel kell 11
- 24.03 Disc golfi talvesari Jõulumäel kell 11
- 28.03 Kino "Elu ja Armastus" Häädemeeste Seltsimajas, kell 19
- 30.03 Rannajalgpalli harrastajate turniir Jõulumäel
- 31.03 Disc golfi talvesari Jõulumäel kell 11
- 31.03 Kabli Seltsimajas Lihavõtte Munajaht kellaaeg 12
- 06.04 Lauluõied Treimanis
- 13.-14.04 Eesti Discgolfi Liidu karikasarja etapp Jõulumäel
- 16.04 Mälumäng Tahku Tares
- 16.04 Koduloolaste klubiõhtu Uulu Raamatukogus kell 18
- 19.04 Tahkuranna-Jõulumäe Jüriöö teatejooks
- 19.04 Häädemeeste alevikus Jüriöö teatejooks kell 18
- 19.04 Tahkuranna - Jõulumäe Jüriöö teatejooks kell 20
- 21.04 Luitejooks

Lisainformatsioon valla kodulehel kalendris või küsige kultuurinõunik Aire Kallas-Maddisonilt tel **53585406** või **aire.kallasmaddison@haademeeste.ee**

- * Rõivaste parandus,
- * Mööbli katete vahetamine
- * Telkide, paadikatete parandus ja õmblemine
- * Paadi ja auto polstrite uuendamine,
- * Karusnaha ja naha tööd

*Kui Sul on idee, aga puudub teostaja -
võta julgelt ühendust!*

Telefon **+372 5346 0705**
e-post: **anreka13@gmail.com**

Lohu tee 3 Lepaküla, Häädemeeste vald, Pärnumaa

KUIDAS ESITADA OMA VEENÄITU?

AS Häädemeeste VK kliendid: www.haademeestevk.ee
Kõne või SMS +372 58 05 2254

Palume oma veenäidud esitada regulaarselt iga kuu lõpuks!

JÕULUMÄE LIIVAHALL

✓ RANNAVOLLE ✓ JALKA ✓ TENNIS

Alati suvi!

AVATUD IGA PÄEV 10-22 | alates 14€

www.joulumae.ee | +372 4456 117 | info@joulumae.ee

PUUST

PUUST OÜ

PUUSEPATÖÖD

TEENUSED:

- PUUSEPATÖÖD
- KÖÖGIMÖÖBEL
- PUIKSISEVIIMISTLUSTÖÖD
- VANA LAUDPÕRANDA TAASTAMINE
- VANA MÖÖBLI UUENDUSKUUR
- DEKORATIIVTÖÖD

VÕTA ÜHENDUST!
+372 5837 2326
INFO@PUUSTDISAIN.EE

PUUST disain.
WWW.PUUSTDISAIN.EE

TORUMETALL

Priit Raidmets

+372 502 4116
torumetall@gmail.com
Jaagupi küla, Häädemeeste vald

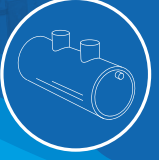
Mobiilsed keevitustööd, sanitaartechnilised tööd

Puurkaevude puurimine
Maaküte & puuraugud
Puurkaevude lisateenused

Veesüsteemide rajamine,
veefiltrite, veetõsteseadmete
müük ja paigaldamine

Kanaliseerimisüsteemid,
biopuhastite, septikute
mahutite paigaldamine

Puurvesi

PUURKAEVUD

KONTAKT

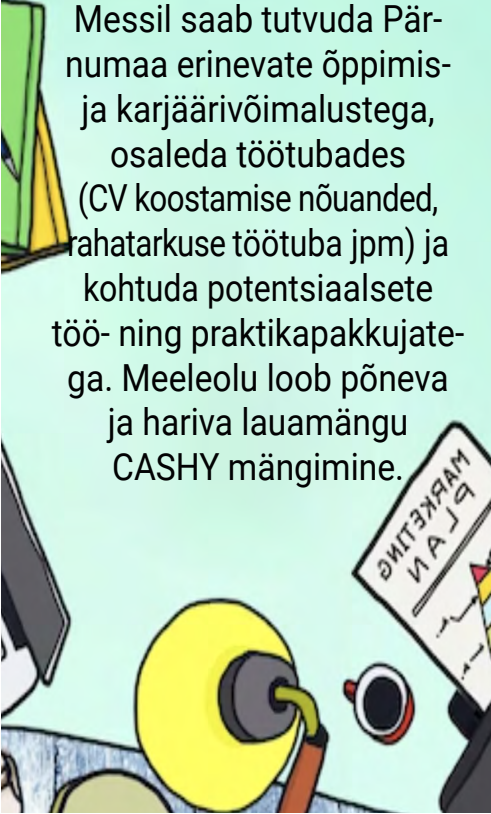
www.PUURVESI.ee
Info@puurvesi.ee
+372 5566 2032
+372 5569 4310

KARJÄÄRI START 2024

21. märtsil toimub Pärnu Kontserdimajas suur töö- ja praktikamess „Karjääri start 2024“, kuhu on oodatud nii õpilased kui kõik teised huvilised. Mess on kõigile osalejatele tasuta.

Messil saab tutvuda Pärnumaa erinevate õppimis- ja karjäärivõimalustega, osaleda töötubades (CV koostamise nõuanded, rahatarkuse töötuba jpm) ja kohtuda potentsiaalsete töö- ning praktikapakkujatega. Meeleolu loob põneva ja hariva lauamängu CASHY mängimine.

Autotuba

tel 5621 2929
kristo@autotuba.ee

KOPATÖÖD MINIEKSKAUAATORI (1,5 t), MINILAADURIGA BOBCAT ning EKSKAUAATORIGA (6 t)

- vee- ja kanalisatsioonitrasside kaevamine
- sissesõiduteede ja parklate ehitus
- vundamentide lahtikaevamine jne
- haljastustööd, planeerimine, pinnasevedu

TIMBERING

- VÕSALOIKUS JA VÄLJAVEDU
- KASVAVA VÕSA OST
- METSA ISTUTAMINE
- NOORENDIKE HOOLDUS

TIMBERING OÜ • TEL 518 7533 • INFO@TIMBERING.EE

UULU JUUKSUR

BRONEERI AEG
☎ 5397 8597
Pargi tee 3, Uulu

PURUSTUS- JA SÕELUMISTÖÖD:

KIVI, KRUUSA, LAMMUTUSJÄÄTMETE PURUSTAMINE JA SÕELUMINE.

Omame lammutusjäätmete purustamiseks vajalikku luba.

TUISU OÜ

info@tuisu.ee
56 625 075

TUISU OÜ

- Mulla, killustiku, kruusa müük
- Planeerimis- ja kaevetööd
- Teede ja platside ehitus
- Vee- ja kanalisatsioonitorustikud
- Septikud ja biopuhastid
- Maaparandustööd
- Denaazisüsteemide rajamine ja hooldus
- Tiikide rajamine ja puhastamine
- Lammutustööd ja lammutusprojektide koostamine
- Metsatööd: raieteenus, võsa freesimine, väljavedu

Majaka küla, Häädemeeste vald, Pärnu maakond
Tel: 56 625 075 info@tuisu.ee www.tuisu.ee FB: @TuisuOU

KLASSIKALISED RIPSME- PIKENDUSED

Pakun klassikaliste ripsme-
pikenduste paigaldust ja
hooldust.

Tule tee silmad ilusaks!
Paigaldus 35 / hooldus 25

Anna Juurikas
Asukoht: Papisilla küla
Telefon: 56502373

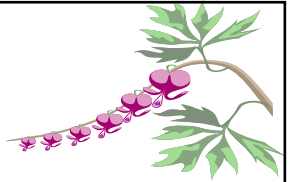
Õnnitleme märtsikuu sünnipäevalapsi!

27.03—**HELJU KIVISELG** (96) Uulu küla
04.03—**KRISTJAN NÄÄR** (92) Jaagupi küla
15.03—**TAIRE KOLTS** (92) Häädemeeste alevik
29.03—**LEEVI LAINEVOOG** (92) Võidu küla
23.03—**ERNA MEIER** (91) Ikla küla
06.03—**VIRVE-HELENE NUOTTONEN** (88) Võiste alevik
16.03—**ALEFTINA KIUŠEVA** (88) Reiu küla
15.03—**HELMİ RUUTVERE** (87) Krundiküla
13.03—**AILI TŠAŠKIN** (86) Urissaare küla
10.03—**LEIDA PUSTRÖM** (85) Võidu küla
31.03—**MIHKEL TAMME** (85) Sooküla
17.03—**LINDA SIIGLA** (84) Häädemeeste alevik
05.03—**TIINA SMITH** (83) Kabli küla
15.03—**ENNO PEDRIKS** (81) Häädemeeste alevik
22.03—**KLAUDI TINTS** (81) Metsaküla
30.03—**RAIVO TAMM** (81) Metsaküla
03.03—**REET PÄRTEL** (75) Treimani küla
13.03—**ARNO KADARIK** (75) Võiste alevik
24.03—**SULEV MERILA** (75) Krundiküla
28.03—**LAINA RAUDSEPP** (75) Sooküla
29.03—**HELGI PILL** (75) Uulu küla
19.03—**SAARA HELENA ALA-LUHTALA** (70) Reiu küla
30.03—**ÜLLE SULU** (70) Kabli küla
05.03—**LY LOOTUS** (65) Kabli küla
09.03—**JAAK JUHANSOO** (65) Kabli küla
19.03—**ANNE MÄLL** (65) Treimani küla
21.03—**HELI-LY REINHOLD** (65) Leina küla
26.03—**TOIVO ERENURM** (65) Häädemeeste alevik
28.03—**HARRI MÜÜR** (65) Laadi küla
14.03—**SIRJE VABRIT** (60) Uulu küla
19.03—**ARVO JÕE** (60) Krundiküla
28.03—**MERIKE PIPPARINEN** (60) Kabli küla
28.03—**ILMI ALLIKAS** (60) Pulgoja küla

Vallaelanike soovil on avaldatud ka sünnipäevalapse elukoht küla täpsusega. Vallaelanikud, kes ei soovi oma sünnipäeva avaldamist lehes, peaksid sellest teatama e-posti aadressil liiviranna@haademeeste.ee või telefonil 446 4175 hiljemalt eelneva kuu 15. kuupäevaks.

**Mälestame
lahkunuid**

VIKTOR HUNT
05.07.1949-11.02.2024
Laadi küla

KOGUDUSTE TEATED**EELK Häädemeeste Püha Miikaeli kirikus:**

3. märtsil kell 12 - Paastuaja III pühapäev
10. märtsil jumalateenistust ei ole!
17. märtsil kell 12 - Paastuaja V pühapäev, kannatusaja algus
23. märtsil kell 12 - Issanda kuulutamise püha (25. märtsilt)
24. märtsil kell 12 - Palmipuudepüha, Suure Nädala algus

NB! Jumalateenistused talveajal toimuvad kogudusemajas aadressil Pärnu mnt 34, sissekäik hoovi poolt

EELK Tahkuranna Maarja kirikus (Võistes):

3. märtsil kell 9.30 - Paastuaja III pühapäev, koguduse täiskogu aastakoosolek

Lähem info: tel 5633 5750 (õpetaja Tauno Teder)

Jumalateenistused Õigeusu kirikus**Häädemeeste**

9. märts kell 10 LITURGIA
31. märts kell 15 Õhtuteenistus
6. aprill kell 10 LITURGIA

Urissaare

13. aprill kell 11 LITURGIA

Tahkuranna

28. aprill kell 15 Õhtuteenistus

Treimani

20. aprill kell 11 LITURGIA

Õnnitleme noori peresid!**ROBYN RUDNITSKI**

20.02.2024

Ema: Helen Rudnitski

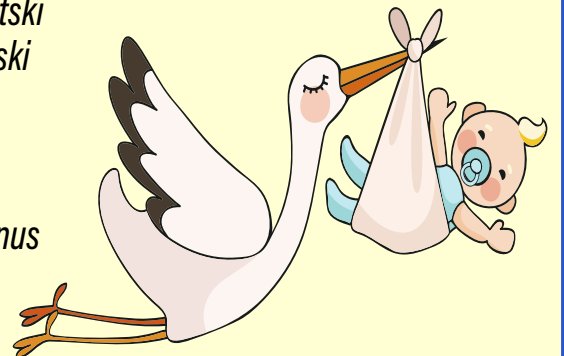
Isa: Madis Rudnitski

LUNA KUKKE

20.02.2024

Ema: Anneliis Jaanus

Isa: Henri Kukke

Häädemeeste Vallavalitsus soovib teha senisest tihedamat koostööd ettevõtjatega.

ESIMENE
HÄÄDEMEESTE VALLA ETTEVÕTJATE
INSPIRATSIOONIPÄEV
(HEI!)

toimub neljapäeval, 21. märtsil kell 17.00 Häädemeeste Seltsimajas

Oodatud on kõik Häädemeeste valla ettevõtjad!

- ideed ja edulood
- kogemuste vahetamine
- ootuste ja murede jagamine
- koostöö ja arenguvõimaluste arutamine

Registreerimine kuni 15. märtsini e-postil:
haademeeste@haademeeste.ee

Lisainfo telefonil 5361 8875, vallavanem Külli Kiiver

TOIMETUS

Häädemeeste valla ajaleht Liiviranna väljaandja ja toimetuse: Häädemeeste Vallavalitsus tel 444 8890, e-post: liiviranna@haademeeste.ee

Postiaadress: Häädemeeste vallamaja, Pargi tee 1, 86502 Uulu küla või Häädemeeste teenuskeskus, Pärnu mnt 13, 86001 Häädemeeste. Küljendus ja trükk: AS Pajo. Tiraaž 2220 eksemplari.

Järgmise lehe materjalid peavad toimetusse jõudma hiljemalt eelneva kuu 15. kuupäevaks.